

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HDÖGN

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Diktarhöfdingens sista färd.

man hörde klangen af en mäktig klocka i fjärran — hans egen stämma.

Med större ömhet kan ingen följas till grafven af ett helt folk än han gjorde. Alla hade fått af honom, det bästa en människa kan få af en annan — de högsta ideal att följa. Inför honom sänktes därför alla fanor, de stores som de smås, motståndarens som meningsfrändens — "det finns inte en man eller kvinna i Norges land, som icke känner Björnsons död som en personlig förlust", skref en politisk motståndare. Så var han ett med hela folksjälen.

Ett vackert och betydelsefullt uttryck för denna tanke var att tusentals föräldrar läto

Ett folk i sorg.

"O FÖRLIKNELIGE DIKTARE, faderlige vän! Ditt döda stoft kan inte höra mina ord. Och ändå förefaller det mig, att jag talar till en lefvande." Det var Verner v. Heidenstams första ord i hans varma, storsinta och äkta svenska tal vid Björnstjerne Björnsons bår.

I de orden kan också den norska folkstämningen tolkas. Ty så kär var höfdingen sitt folk, att ännu i döden var han lefvande för dem. Öfver alla röster, i tal, i skrift, i sång var det som om

sina barn bilda häck den långa vägen genom kyrkogården. Alla med flaggor i hand, som de sänkte, när deras käraste diktare bars fram till sitt hvilorum. Tårfyllda barnaögon glimmade bakom mer än en liten flagga. De som haft råd därtill hade prydt sin med sorgflor.

Kärleken till honom bor i hvar barnahjärta alltifrån den stund det lär af sin mor att sjunga fosterlandssången — "Ja vi elsker".

Den flaggröda, barnkantade vägen gick som en frisk pulsåder fram till hans graf, där solen strålade och blommor doftade och studenterna sjöngo

"Syng mig hjem,
jeg vil dø i ett syn
av de blaahvite bryn
av vor jord
hos min mor."

Kransarnas tal var oräkneligt. Bland dem vill jag nämna Selma Lagerlöfs af lager och hvita syrener och de svenska kvinnornas — kanske den vackraste af alla — ett haf af hvita rosor med blågula, guldfransade band och inskriften "För diktartro och diktargärning Ett tack från svenska kvinnor".

Endast omkring halftannat hundratal svenska kvinnor hade, på den korta tid, som stod till buds, hunnit tillfrågas, eljes hade förvisso det mångdubbla antalet velat vara med i den kransen. Ty det finns icke den kvinna, som ej är skyldig Björnson sitt tack. Aldrig har väl en diktare i alla sina verk satt kvinnan så högt som han. Aldrig har en man i ord och gärning kämpat som han för hennes rätta plats, sida vid sida med mannen — hvarken framför eller bakom. Och aldrig har en man haft starkare tro på kvinnans utvecklingsmöjlighet och på hennes mission att vara ljusets tempelvakt.

Han har ropat fram henne som ingen före honom. Och när han det har gjort, var det *godheten* han ropade efter, *godheten* äfven i det offentliga lifvet.

Därför stå kvinnor af alla nationer bland hans sörjande folk. Också deras höfding var han.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. Tersmeden.

Efter många år.

Af Ludvig Nordström.

I.

UTANFÖR en liten boulevardrestaurant suttu vid ett bord två unga människor, medan strax bredvid dem en gammal man sålde stekta kastanjer.

Kvinnan stirrade ut öfver boulevarden, där lyktorna sakta gledoförbi i mörkret, och åt barhufvade män och barn, som tiggde, nickade hon avfärjande och frånvarande; men han rullade en cigarrett, och båda tego.

De hade dock varit glada, när de kommo. De hade varit glada, äfven medan de åto, men när de nu voro mätta, blefvo de plösligt uppfyllda af hat och förtviflan. Ett litet ord hade gett fäste åt ett något större, detta i sin tur hade manat fram ett ännu större, och slutligen föllo förebråelser, anklagelser och påminnelser tätt och lugnet mellan dessa båda, som en slump sammanfört efter en dyster natt, då han varit upprörd af ett mord och hon sökt tröst i mässan för en melankoli, som hon inte mäktade förklara.

De suttu slutligen helt stilla och sade inte längre någonting. Orden hade tömt, hvad de hade inom sig af känslor, och nu voro de trötta och heta af matfebern.

Han såg på henne och frågade sig själf: Hvem är hon? Hvarför stannar jag hos henne? Hur har det kunnat bli som det är?

Hvad har hon för makt öfver mig? Hvarför stiger jag inte upp, betalar, lyfter på hatten för henne och går min väg?

Ja, sade han för sig själf, hvad skulle det betyda, om jag gjorde så? Hon skulle rycka på axlarna vid tanken på mig och i nästa minut le åt en annan man, och när jag såg henne därnäst, skulle jag kanske se henne till bords som nu med en annan herre, och han skulle inte kunna ta ögonen från henne, medan hon lefde upp under dessa blickar som blomman af dagg och sol.

Det är den riktiga tanken! tänkte han. Vi män få göra dessa kvinnor de tjänster, som naturen fordrar. Vi få, somliga af oss, vara daggen, somliga solskenet, somliga mulen, somliga luften, somliga vinden, och somliga få vara insekterna, som flyga med frömjöl från blomma till blomma!

Det finns stunder, då man känner den lätta beröringen af en andehand. Människorna kalla det melankoli, vemod eller något annat. Hvad är det? Allt man ser, syns skugglikt och genomskinligt. Stjärnorna, dessa främmande klot, lysa genom allt, och det finns något, som säger, att den rörelse, man märker omkring sig, inte är någon rörelse utan en oafbruten stillhet. Här lefva miljoner människor omkring mig; luften sorlar som ett aflägsset haf; boulevarden skriker, skrattar, ropar och pratar som en upprörd skolgård; mannen där, som ser på vårt bord, med sitt bleka ansikte, är kanske på väg för att skjuta sig; kvinnan midt emot mig har kanske, medan jag arbetat, bedragit mig och sina löften med någon, jag känner; allt hvirflar omkring och inuti mig, och den enda fasta punkt jag äger är mindre fast än allt detta.

Jag har left nog länge att märka, att liksom en brinnande cigarr förvandlar sig i aska, likaså förvandlar jag mig till något annat än jag var förut. Om jag skulle bo hela mitt lif midt emot ett och samma hus, så skulle jag kanske till sist inse, att detta hus endast var en dröm, och då skulle jag gå midt igenom det, som man går igenom den skugga ett föremål kastar. Andra skulle kanske hitta mig afsvimmad, men jag hade gått genom stenmurarne, det visste jag, och det skulle jag sedan alltid veta. Men inte nog därmed, allt vore då af samma beskaffenhet. Allt vore skuggor, och jag skulle se allt skifta. Och människorna! Jag tviflar på att de finnas. Och denna kvinna! Hvar finns hon? Där hennes tankar äro. Har inte hvarje människa, om hon också inte vill ge sig tid att uppmärksamma det, har inte hvarje människa en tafla i sitt inre, på hvilken hon kan se, hur en annan människa finns eller inte med sina tankar i ens närhet? Jag ser, att denna kvinna är långt ifrån mig, hon går med sina tankar långt borta, hon törstar, jämlikt sin natur, efter dagg, sol, vind, luft; jag är en döfvad insekt, som ligger på rygg på marken, men blommorna se inte mot marken, de se alltid mot solen. Hvem är hon, hvem är jag, hvad äro vi, hvad sker med oss? Ack, min mor, jag ryser innerst i mitt hjärta, jag längtar efter dig, som när jag var barn och det var natt, men inte du och inte någon annan kan hjälpa mig. Jag känner, hur jag förtärs, och allt jag vet, är, att jag måste och skall förtäras.

Här stannade mannen sina tankar och såg på kvinnan midtöfver bordet.

— Fryser du? frågade han och rösten var skroflig, emedan han inte hade talat på en stund.

— Nej, det är inte kallt, svarade hon.

Då såg han uppmärksamt på henne och sade:

— Du förtär mig.

Hon nickade långsamt.

— Vet du, att du förtär mig?

— Ja, svarade hon. — Jag har alltid förtärt dem, jag älskat. Är det inte vår uppgift att göra det?

— Men det är hemskt! utropade han. — Du vet, att du bit för bit suger ut mig, och du säger det helt lugnt.

— Du har sagt, att du älskar sanningen öfver allting. Hvarför skulle jag då ljuga för dig? För öfrigt! Det var inte jag, som talade om denna sanning för dig, det var du, som talade om den för mig. Om jag nu hade nekat och det i alla fall var en sanning, då hade du tänkt: hon vet inte ens, hvad det är hon gör. Men jag vet, hvad jag gör. Jag gör ingenting, som jag inte har fullt klart för mig.

— Och du älskar mig? sade han.

— Ja, svarade hon. — Jag älskar din själ.

— Du älskar min själ! sade han sakta. — Det är den du suger ur mig, det är den jag känner försvinna, det är dess kraft jag förlorar, jag kan inte längre tänka klart och kallt som förr. Det man kallar känslor, det är kanske bara den matthet, man erfar, när en kvinna suger själen ur en.

— Vet du, sade hon, att man med radium kan påvisa en utströmning af ljus från två älskande?

— Nej, svarade han, — men den skälfnings man känner i hvarje fiber af sin kropp, när man ser en älskad kvinna närma sig, den visar samma sak. Jag har förlorat snart all min kraft i dig. Jag ligger som en sjuk på min säng, jag behöfver dubbelt så mycket sömn, jag känner hufvut tomt och lätt, jag vacklar, när jag går, händerna darra, jag har sensationer af fruktan och ångest. Men du! Du har aldrig varit vackrare, din hy har aldrig varit klarare, dina ögon ha ej en skugga utan lysa, och du behöfver ingen sömn, ty du njuter min kraft som sömnens vederkvickelse, och medan du blossar af lif och kraft, dör jag bit för bit.

Mannen betäckte ansiktet med sina händer, och hans kropp skakade af en gråt, som inte förmådde bryta ut. När han en stund suttit så, reste han sig och sade tonlöst:

— Kom! Vi dricker kaffe någon annanstans.

Och hon följde honom lydigt och tog stilla hans arm. Sålunda gingo de tysta bredvid hvarann.

— Är det du, eller är det denna stad, är det den oerhörda slitningen och kampen mellan miljoner hjärnor, som förtär mig andan och ibland hotar att göra mig vansinnig! utropade han till sist; men hon svarade inte utan följde honom i lugn takt och höll sin arm om hans.

Paris är en stad, där drömmaren kan tro sig om kvällen vandra i innandömet af jordens äldsta och största dôme. Där faller ur en krypta ett bländande ljus, och i ljuset syns ett kvällande af marmorhvita ansikten med två svarta fläckar till ögon och ett rött streck till mun. Men från alla sådana eldar i kryptor rundt hans väg stiger en rök, som samlar sig under dömens tak, och i röken lysa lamporna svagt, där de hänga högt från sina osynliga snodder.

Dessa båda gingo nu i en sådan förtrollning, och slutligen kommo de till en tyst och tom plats, där några trän syntes resa sig innanför en mur; och vid porten stod en utklädd man.

De som köpa utaf

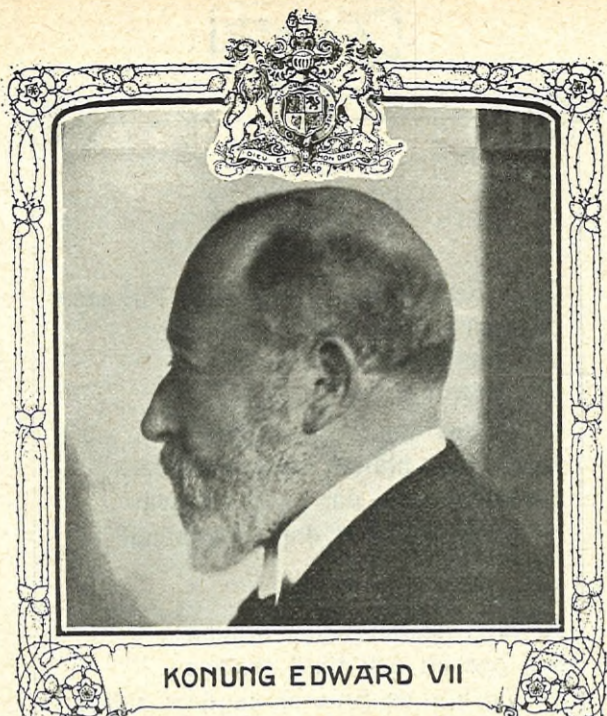
Ärade husmödrar!

Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla väl sorterade
speceaffärer.
Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grünblad.
Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

Tronskiftet

DET ÄR ICKE mer än två år sedan Stockholm i vårtid klädde sig i festskrud för att mottaga konung Edward af England, som med sin drottning gjorde en officiell visit i den svenska hufvudstaden, en uppmärksamhet, som Sverige visste att återgälda med den hjärtligaste hyllning. Och nu ingår underrättelsen om att Englands konung efter en helt kort sjukdom aflidit 68 år gammal. Under den relativt korta tidsperiod, som han bar det brittiska kejsardömet's krona, hann konung Edward ge prof på hur stort inflytande en statsklok monark äfven inom den tränga ram, som Englands konstitution medgifver, kan få öfver sitt folks och därigenom också öfver hela samtidens öden. Säkert är också att den aflidne konungens utrikespolitik i många afseenden och

KONUNG EDWARD VII

i England.

i fredens intressen förändrat situationen staterna emellan. Personligen förstod konungen också att göra sig mycket omtyckt genom sitt taktfulla, älskvärda uppträdande.

Georg V, som nu så oförmodadt kommer att bestiga Englands tron i en tid, då svåra inre konstitutionella strider i England göra hans uppgift synnerligen kräfvande, hade såsom andre sonen ursprungligen ägnat sig åt sjömansyrket. Vid den äldre broderns död år 1892 blef han emellertid tronföljare. Såsom sådan har han gjort vidsträckta resor genom Englands kolonier och är från dessa känd och uppskattad i sitt stora rike. Han är i ett lyckligt äktenskap förenad med prinsessan Mary af Teck och har sex barn, fem söner, hvaraf den äldste är 16 år, och en dotter.

KONUNG GEORG V

DROTTNING VICTORIA MARY

— Har du varit lycklig?

Hon nickade till svar, och då kände han, att han måste kyssa henne.

Men han var icke lycklig, utan han var mycket olycklig. Han hade nu en gång sin vision af hvad kärleken innebar. Han såg den under bilden af två stenfigurer på locket af en sarkofag. Den ena bilden var han, och den andra var en kvinna. Båda lågo med händerna knäppta på bröstet, omkring dem reste sig murarne af ett förfallet tempel, och med orörliga ögon stirrade bilderna upp mot himlen.

Han kände i sig en kraft eller en makt, som sög honom till jorden. Var det samma kraft, som drog allt mot medelpunkten? Var det inte denna kraft, som verkade i

De satte sig på en bänk, och från träden hade löf fallit ner på marken, på bord, stolar och bänkar, och här var tyst. Spindlar hängde i sina nät öfver dem och talade om glömska, hvila och öfvergifvenhet, och en hög mur riktade tankarna på kyrkogård, grafvar, död, förintelse.

Kvinnan lutade hufvud baklänges och sade:

— Om man skulle dö! Om man inte skulle lefva mer än i andras tankar. Om man fastän död åter skulle få kraft att lefva och känna och hoppas, när någon talade om en; och när man var glömd af alla, om man då skulle irra omkring som en nattfjäril, blind och trefvande och aldrig veta, hvart man irrade. Döden?

Mannen lade handen öfver ögonen och upprepade:

— Döden? Döden?

Därefter tego båda.

— Säg mig, började han åter, säg mig, hvad tänker du om allt detta? Skall det fortsätta eller skall det inte? Tror du, att det kan gå, eller tror du, att det en dag är slut? Ibland tror jag det ena, ibland tror jag det andra. Jag vet inte längre någonting med visshet.

— Kanske vore det bäst för oss båda, om det blef slut, sade hon.

— Men kan det bli slut? Var det kärlek då?

— Kärlek? sade hon. Kärlek! Jag vet bara ett, att jag älskar dig. Mera vet jag inte. Jag har varit lycklig.

kropparnes förruttnelse, i deras sönderdelning och omformning till mull? Och var icke kärleken samma kraft i sin sträfvan att upplösa och sönderdela, att förbränna, förtära och tillintetgöra dessa kroppar? Kände han inte en svindel, när han kysste kvinnan? Var hon medlet för denna kraft att nå honom? Var hon, då han hos henne sökte lyckan och njutningen, inte den, som i förklädnad representerade döden och förruttnelsen?

Men samtidigt! Hvad var döden? Föll inte då allt sådant bort, som förhindrade eller begränsade den lycka och den njutning, han sträfvade efter? Och om kärleken var livets höjdpunkt, var då icke livets höjdpunkt det första fasta trappsteget in i döden, och var inte döden det enda, man kunde längta till därefter, var inte döden livets fullkomning? Var den inte detsamma som ett evigt försjunkande i den mest eftersträfvade af alla njutningar, den njutning, som kärleken i dess högsta grad stundom skänkte, upplösningen, glömskan, stillheten? Hvad var kärleken för den älskande om ej aningen om alltings slutliga öde, och speglade inte människan sålunda i sig själf sitt jordklot, sitt universi öde och slut? Och hvad var denna ångest, denna oro om ej det lägre omedvetna livets fasa för det högres klarhet, upptäckter och genomskådningar?

Förtviflad af att på detta sätt känna alltings undran och fråga samlad i sin lilla bräckliga själ, medveten om att ej kunna delge henne sina orediga tankar och fantasier

satt han tyst och med fälldt hufvud; här var hon honom omöjlig att nå. Hon var en rymd, han var en annan, och lika visst som han med sin tanke genomsträfvade en natt med flammande världar, lika visst låg hennes dröm naken och med halfslutna ögon på en äng i ljustet af en varm sol. Hon skulle aldrig kunna stiga så djupt ner i grubblat, att bara stjärnorna lyste, att solen smalt ned till en pärla bland alla andra på denna svarta himmel, och han blundade och teg och höll hennes hand i sin.

Nu talade hon om människor och deras lif. Men hvad betydde människor? För honom hade de ju upphört att finnas annat än som tillfälliga gränser. Han visste, att om han vore tillräckligt stark, skulle han inte längre vara i sig själf utan i henne, i de andra; och om han inte vore de andra, om han inte vore hon, om han inte vore marken under sin fot, hur skulle då allt detta kunna finnas för honom?

Han fruktade kärleken, därför att den på samma gång bedrog och lyfte honom. Den lockade honom med löfte om lycka, men den tvang honom att tränga in i alltings väsen, och kärleken var en art af död och gaf honom del af samma evighet och stillhet. Ty sannerligen, sade han för sig själf, det finnes endast två ting, som härska, och det är kärleken och döden; då fryser människan naken i evighetens, i Guds iskalla andedräkt.

Han vände sig till kvinnan och frågade:

— Älskar du min själ? Alltså?

KÖP KOCKUMS
HYGIENISKA
Utvändigt blå, invändigt hvita
PANSAR-Emaljerade GRYTOR.
Starka. Prisbilliga.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorett omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

— Jag vill ha din själ till far åt mina barn! svarade hon och stirrade framför sig.

Då blef han gripen af en oförklarlig känsla; det var, som om han sett hennes bröst öppnas, och därinne hvälfde stjärnorna i en natt, väl så djup och gåtfull som hans. Han böjde sig tyst fram och kysste henne, och sedan gingo de hand i hand ur parken och försvunno bland människorna.

II.

Dessa båda människor blefvo gifta och åldrades sakta tillsammans.

Ären gingo, och han lämnade inte den tankeväg, hvarpå han en gång som ung slagit in.

Det finns gamla människor här i världen, i hvilkas närhet det mest upprörda sinne blir lugnt; han var en sådan.

Man log åt honom, när hans hustru befanns umgås något mer med andra män än med honom, ja, man berättade en historia.

En afton, när han var på väg till sitt hem, hade han mött en herre med hans hustru vid armen. Herrn, som var en påstridig och djärf man, gick rakt på honom och sade:

— Du misstycker inte, att jag tagit din fru med mig?

Han såg på denne man och svarade:

— För alltid?

Mannen, som i hastigheten inte beräknat en dylik fråga, blef förvirrad och kunde inte svara, ty han fruktade att genom ett oförskiktigt svar utsätta sig mera för fruns än för den äkta mannens misshag. Men den äkta mannen, när han inte fick något svar, tillade följande ord:

— Min hustru och jag ha en gång tillsammans gått vid stränderna af Styx och sett Charons lykta glimma i vattnet, medan vi talat om lifvet och om våra själar. Med hvem hon än går, hur långt från mig hon än kommer, kan hon ändå aldrig glömma den stunden. Jag vet inte, hvilket lif hon för utanför mina dörrar, jag vet inte, hvad hon ger dig, jag vet bara, att långt borta midt emot Charons färjställe finns en mörk lund, där vi träffas, när vi äro mest stilla, och där glömma vi allt annat, dit förmår du inte följa oss. Hvad skulle jag då misstycka, käre vän?

Hustrun såg tankfullt bort i mörkret, och hon andades med djupa tag; men herrn, lydande en oförklarlig röst i sitt inre, lösgjorde sin arm, lyfte på hatten utan ett ord och gick sin väg, lämnande dessa båda åt hvarann, och de följdes hem, som hade ingenting händt, och hon smekte hans grånade hufvud med kyliga och vänliga händer, medan hon i någon mån grät.

Sälunda blefvo de småningom gamla.

En afton, då han redan var en böjd och hvithårig gubbe, kom han med långsamma steg på hemvägen. Han kände sig trött och satte sig utanför ett litet kafé, där en musikkår spelade. Han såg uppmärksamt på lifvet omkring sig. Mörkret stod tätt framför kaféet, och ur detta mörker framträdde människorna i en oafbruten ström och försvunno sedan om ett hörn. Det var unga män med kvinnor, som spreda en stark doft omkring sig, fattiga gummor med ansiktet sönderplöjdt af lifvet, magra gubbar med själlösa och misstänksamma ögon, knappt utvuxna flickor, som gingo barhufvade med några blommor i håret, halsen naken och ansiktet vitt af smink.

En rad af lagrar afskilde kaféterrassen från gatan. Där bredvid en lager hade en gumma stannat, en liten mager, hopfallen gumma.

Pingst.

DU FRISKA MAJ, som huldt förkunnar
med dina tusen blomstermunnar
att lifvets häfvor du förunnar
åt jorden än en gång,
nu väfvas dina gröna väfvar,
nu skrattar hjärtat, suckar, bäfvar,
berördt af dig, där yr du sväfvar
som sol, som doft, som sång!

Af lätta skurar mulden svalkas,
och hyacint och fjärl skalkas
— jag hör ett brus af ungdom nalkas
på vårens hvita hingst.
Förtrollningens och jublets timma!...
Den frusna stadens gaflar glimma
och gränden blommar i en strimma
från ljum och majklar pingst.

Det flyter eld i blod och viljor,
det dansar öfver gräs och tiljor
och solen smeker alla liljor —
mitt hjärta smeker ditt.
Nu blir det söndagstider, kära,
med fruktträdsblom och fält att skära,
och alltid skall du gå mig nära
i dräkt af helgdagshvitt.

Jag öppnar vinterstängda rutan
och vinkar åt den tröga skutan,
som stampar tungt på fjärden utan
en käresta i famn.
Ifall jag vore han vid ratten,
jag skulle stå med löf i hatten
och styra öfver blåa vatten
mot hennes gård och hamn.

— Du barska lif med rot i gruset,
visst lät du mycket bli förfruset,
och sparde gjorde du på ljuset
och ofta slog du hårdt!
Jag ser så mången blodig panna
och hör så många, som förbanna
och vackla framåt eller stanna
och ha det tungt och svårt.

Men nu, när luftens röster kvittra
och markerna och vattnen glittra,
jag tror ej på det grymma, bittra,
blott kysser dina steg.
Nu väntar jag på dina under,
på dina sommaråskors dunder
och dina blommande sekunder
och hägnar in min teg.

ERNST HÖGMAN.

Hon vände ena örat åt musiken och formade handen till en lur för att samla ljudet, och hon lutade ansiktet mot marken, medan den högra handen omedvetet hvilade mot hennes bröst. Bakom henne i öfvergången mellan mörker och ljus stod en mager arbetare med en hämtare i handen och stirrade på musiken.

En varm blodström rann genom den gables ådror vid denna syn. Äfven han kände den själens lätthet, som musiken gaf, och äfven för honom dolde sig dagarnas tankar bakom dessa toner.

Det föreföll honom, som om han aldrig sett en enklare och sannare bild af människans vandring genom lifvet än nu. Till hälften framträdande ur det mörker, som dolt dem, hade de stannat, lockade af ett ljud, som, ehuru det för dem inte innebar någon klar mening, i alla fall uppfyllde deras själ med en vemodig hvila och stillhet.

Hur lätt var det inte att i dessa sträfva ansikten läsa om de mödor och besvärligheter, af hvilka dagarna uppfyllts. Men öfver denna skrift af ärr låg nu stillheten, och en sådan stillhet, som tycktes förmå att släta ut ärren, upplösa ansiktena, förinta dessa kroppar och låta dem omedvetet försjunka i döden.

Denna enkla, naturliga rörelse med handen var begäret att lyssna till det, som ljud i lifvets botten, och i detta begär låg en ordlös längtan till något, som inte kunde beskrivas.

När musikstycket var slut, återvände de båda gamla in i mörkret med långsamma steg och talande sakta om hvad de hört.

Gatan, människorna, fördelningen af ljus och mörker fick för den gamle mannen en plötsligt ny betydelse; och med ett belåtet leende, fullt af godhet, på läpparna fortsatte han hem.

Hans hustru, som nu äfven hade hvitt hår, satt i sin vrå och arbetade.

Mannen gick fram till henne och sjönk på knä, lutade hufvudet i hennes sköte och fattade om hennes händer.

— Nyss, sade han, har jag genomgått hela vårt långa lif, som började den kväll vi aldrig kan glömma, i den tomma parken, där bara spindlar bodde.

Den stjärnhimmel, som då stod så högtidlig öfver oss och under hvilken våra själar alltsedan dess ha sväfvat, den har jag i afton sett förklarad i två fattigas gestalt. Jag har nu blifvit så gammal, att jag uppriktigare än någonsin vågar erkänna, att detta och endast detta, att själen och dess oändliga längtan är det som gett lifvet värde.

Jag tackar dig nu, på detta sätt, inte för all glädje du har gett mig, utan för all sorg du har gett mig, och jag prisar mig lycklig, därför att du till sist, då du insett kroppens och lustans intighet, kunnat stanna i stillhet och ro hos mig och gett mig det bästa en kvinna gett mig, din tystnad och smekningen med dina af åldern isade händer.

Och därmed kysste han hennes händer, och de tego.

En handarbetsbilaga.

VI FASTA våra läsarinners uppmärksamhet på en samling af för vår- och sommararbeten lämpade mönster, som under form af en handarbetsbilaga i dag medföljer Idun. Samliga mönster äro från Svenska Rit- och Tapisseribrån och afse att sprida kännedomen om vår svenska textilkonst i hem, dit kanske annars underhålliga utländska mönster lättare vinna insteg. För närmare upplysningar, se meddelandet, som medföljer bilagan.

Hvarje husmoder bör prenumerera på Barngarderoben Pris för helt år 3 kr.: haft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska likaså. 12 häften årligen.

PÄRMAR till IDUN 1909 och föregående år tillhandahållas till följande priser: Iduns pärm, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Landets frukter i kvinnornas vård.

UTAN ATT DÄRFÖR vilja rekommendera det nyss utkomna häftet "Meddelanden från Svenska hem" såsom enda värlektyr för våra husmödrar, skulle jag likväl åt alla dem, som icke förut känna till publikationen — de andra behöfva ingen anmaning — på det varmaste vilja anbefalla detsamma. Vid genomläsandet af det lilla häftet med dess omväxlande innehåll skall man säkerligen ge mig rätt i, att det är bra mycket mera underhållande, att icke tala om mera lärorikt, än en vanlig vårroman, äfven om man icke är så utledsen på fiktion som undertecknad. Ty skulle det icke vara fängslande att läsa ännu ett kapitel i en historia, hvaröfver vi alla kvinnor borde vara stolta, historien om de svenska kvinnornas insats i förverkligandet af kooperationens stora idé.

Idun har flere gånger redogjort för uppkomsten och utvecklingen af "Svenska Hem", och det kan knappast vara förmätet att förutsätta att det intresserar våra läsare att höra det föreningen, trots de tryckta och bekymmersamma tiderna, alltjämt går framåt; så ha 174 nya medlemmar inskrifvit sig, och omsättningen under tiden 1 juni 1909—31 mars 1910 ökats med 36,624 kr. mot föregående år.

"Svenska Hem" har emellertid en mission att fylla utom den att genom sammanslutning vid uppköpen af hemmens förnödenheter tillvarata för konsumentens räkning den vinst, som eljes tillkommer minuthandlaren — den missionen nämligen att bereda möjlighet till afsättning för sådana landsbygdens produkter, som ha värde endast i den mån de kunna förvandlas till en för stadshushållen lämplig och begärlig vara.

På landsbygden gå många kunniga och förfarna husmödrar — insändarna till Iduns frågofdelning vittna därom — och grubbla öfver någon möjlighet att förvandla tid, arbetskraft och utrymmesresurser i ekonomisk valuta, och många unga flickor, som inför de mörka utsikterna till ett uppehälle på landet motvilligt besluta sig för att bege sig in till städernas kontorslokaler. Att uppmana alla dessa att slå sig på konservering af svamp, bär och frukt till försäljning, och att i allmänhet ta vara på alla landets frukter, som växa i slösande mängd utan att någon vill göra sig besvär med att samla dem, har väl varit ganska meningslöst, innan man i "Svenska Hem" fick en afnämare för de påtänkta varorna att hänvisa till. Den omständigheten att "Svenska Hems" direktör, fröken Ina Almén, har blicken öppen för betydelsen af att genom en svensk hemindustri suppleras, om ej ersätta den utländska konservfabrikationen, och sätter in arbete och intresse på idéns förverkligande, synes ge det bästa hopp för att verkligen så småningom tanken skall kunna praktiskt realiserars. Bara att veta, att "Svenska Hem" med nöje tar emot och försäljer hvad husmödrarna kunna presteras af torkade och konserverade bär, frukter och svamp, borde väl kunna förmå många att besluta ett försök, och utsikten att äfven på landet kunna skaffa sig lönadtt arbete, egga till företagsamhet och uthållighet. Sedan nu våra hemslöjdsföreningar därtill också förmedla försäljningen af hemslöjdsalster, manliga som kvinnliga, har det verkligen blifvit andra tider och möjligheter — om ock på intet sätt lysande — för landtbon.

I "Svenska Hems" värmedelände redogöres för ett försök, som gjordes förliden sommar af fru Lina Ribbing, att tillvarata lingonskörden i vissa delar af Småland i stället för att sända

Caroline De Geer.

VÅR STORE STATS MAN friherre Louis De Geers efterlämnade maka, änkefriherrinnan Caroline De Geer, född Wachtmeister, har i dagarna aflidit i Kristianstad i den höga åldern af nära 84 år.

Vid omkring tjuugo års ålder blef hon förlovad med den unge juristen baron Louis De Geer, som, ehuru blott en fattig kopist, som han själf uttrycker sig, lyckades vinna den unga, intagande, allmänt beundrade fröken på Vanås. I hans memoirer finnes inryckt en skildring af de ungas kärlekshistoria, som ger den vackraste bild af den unga flickan, och fyrtio år senare, då sjuttioåringen nedskriver dessa sina "Minnen", intygar han att alla de förhoppningar han hyste om lycka blifvit infriade.

År 1848 stod bröllopet på Vanås, och det unga paret flyttade till Kristianstad, där De Geer blef assessor. Inkomsterna voro icke så stora, och assessorskans administrativa och husliga duglighet sattes genast på prof. Att sedan hennes personliga egenskaper och talanger fingo göra sig gällande i större kretsar, under hennes mans lysande karriär upp mot excellensvärdigheten, är nogsam bekant.

Sedan år 1896 ett nära femtioårigt äktenskap med excellensen De Geers död upplöstes, har änkefriherrinnan varit bosatt dels i Kristianstad, dels hos sin äldste son å Truedstorp.

den att "förädlas" utomlands. Under uppsikt af kunniga husmödrar tillverkades lingonsaft, som försålades till ett pris af 1 krona per helbutelj, och vinsten, sedan tappnings- och transportkostnad afdragits, tillföll tillverkarna. Nu är det meningen att till nästa höst därjämte tillverka en billigare, mindre söt måltidsdryck af lingon, och "Svenska Hem" är betänkt på att ta hand om planen, under förutsättning att ett garantikapital kan åstadkommas. Säkerligen skall verkställande direktörens vädjan till dem, som intressera sig för detta försök att tillvarata våra lingon, att teckna någon garanti-summa, gifva ett godt resultat. Det är ju ett fosterländskt företag om något och framför allt — en kvinnornas sak. Det har sin stora betydelse hvar gång kvinnorna visa att de genom sammanslutning bidra till lösningen af ett nationalekonomiskt problem.

E. —ER.

"Tyska Kindergarten".

KINDERGARTENFRÅGAN får väl numera kanses utdiskuterad. Den synes mig för öfrigt ställa sig alltför enkel och alltför omöjlig att diskutera. Kindergarten är naturligtvis endast ett surrogat för en idealisk, finbildad moder med ständigt disponibla förmiddagar, men en lysande ersättning för den stockholmska normalbarnjungfrun. Frågan: Kindergarten eller icke Kindergarten ställer sig ju fullkomligt individuell för hvarje hem.

Men genom den af Fräulein Friederike Stelling nybildade tyska Kindergarten vid Östermalms-torg i Stockholm har en ny fråga blifvit väckt: svensk eller utländsk Kindergarten?

Jag tror att den är värd att icke afklippas med en nationell fras. Det torde hellre vara lämpligt att granska realiteterna.

Realiteter — det är de tusentals svenska skolungdomar som strålande högsommardagar gråta öfver lektor Calwagens tyska grammatik i sträfvan mot höstens "godkänd". Den jämna ström af goda svenska pengar, som flyter ur landet vid den traditionella resan genom de stora kulturländerna, hvarmed så många ynglingar och flickor efter avslutade skolstudier få starta den själfständigare delen af sitt lif, men hvars behållning blir så klen, när språken löpa så knaggligt.

Det är ett vanligt pappornas argument mot främmande språk: "Mina barn skola lära sig ett språk ordentligt!" Men jag har aldrig märkt att svenskans renhet fläckats ens i familjer med bonnesystem årtal. Jag inser ej, hvarför man behöfver tala dålig svenska därför att man talar god tyska, engelska eller franska. Tvärtom, språksinnet skärpes naturligtvis genom mångsidig utveckling, och aldrig är väl känslan för vårt språks tongångar starkare än efter en längre tid af "tungomålstalande".

Skolornas grammaticerande dödar ofta språkintresset. Trots alla ansträngning förblir tiden för knapp att hinna ge ett språkmateriale, som står i proportion till teoretiserandet. Men kan ett litet dylikt meddelas barnet helt lätt och naturligt redan under lekåldern, förefaller mig tiden vara synnerligen väl använd. Och dessa små invigdas af ifver viftande händer vittna sedan i skolan om ett språkintresse, som äfven för den mest nitiske undervisare är hart när omöjligt att under skoltiden ge.

Fräulein Friederike Stelling har med utmärkta betyg genomgått Fröbelinstitutet i Berlin. Hennes kompetens att leda en liten Kindergartenvärld är ju därigenom garanterad.

Det är ondt om åskådningsmateriale i skolorna, och om också lärarens eller lärarinnans fantasi stundom rent af genialt mångsidigt kan variera skolrummets oftast tämligen torftiga bohag, så blir många gånger de mera realistiska bland barnen stående i oförståelse på halfva vägen. Tyska Kindergarten är ambulerande — än bibringas tysk-zoologiska kunskaper på Skansen, än botanik och tyska i Humlegården.

Det dansas tyska danslekar, och barnen sjunga in den tyska folkvisans kynne och stämning i sina mottagliga sinnen. Det ger en förståelse, som ej kan nås af en lärd litteraturhistorisk studie på moget stadium. Och i Fräulein Friederike Stelling få barnen förmånen att lära känna en personlighet, som representerar några af den tyska nationens bästa egenskaper: kraft, energi, hjärtevärm, obegränsad förmåga af uppoffring och hel insats. Och ledande praktisk begåfning. Den lotsar den tyska Kindergartens alla små sträfvande fingrar genom trasslig bast, öfver hala griffeltaflor, i nätta papparbeten och svårformad lera, och små tröga tungor riktigt bra på Schillers och Göthes språk.

M. W.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

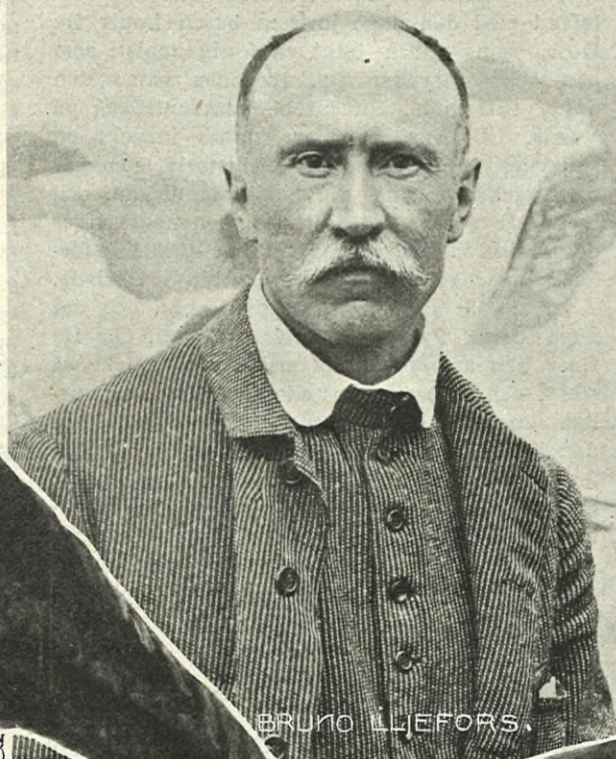
FÄLANDE VILDGÄSS.

Wildfåglarnas målare

TILLSAMMANS med Carl Larsson och Zorn bildar Bruno Liljefors den treeniga konstnärsgrupp, som bragt modern svensk målarkonst till världsryktets höjd. De båda förstnämnda ha redan överskridit 50-talets gräns, medan Liljefors just i dagarna, eller närmare angifvet den 14 d:s, fyllt halfseket.

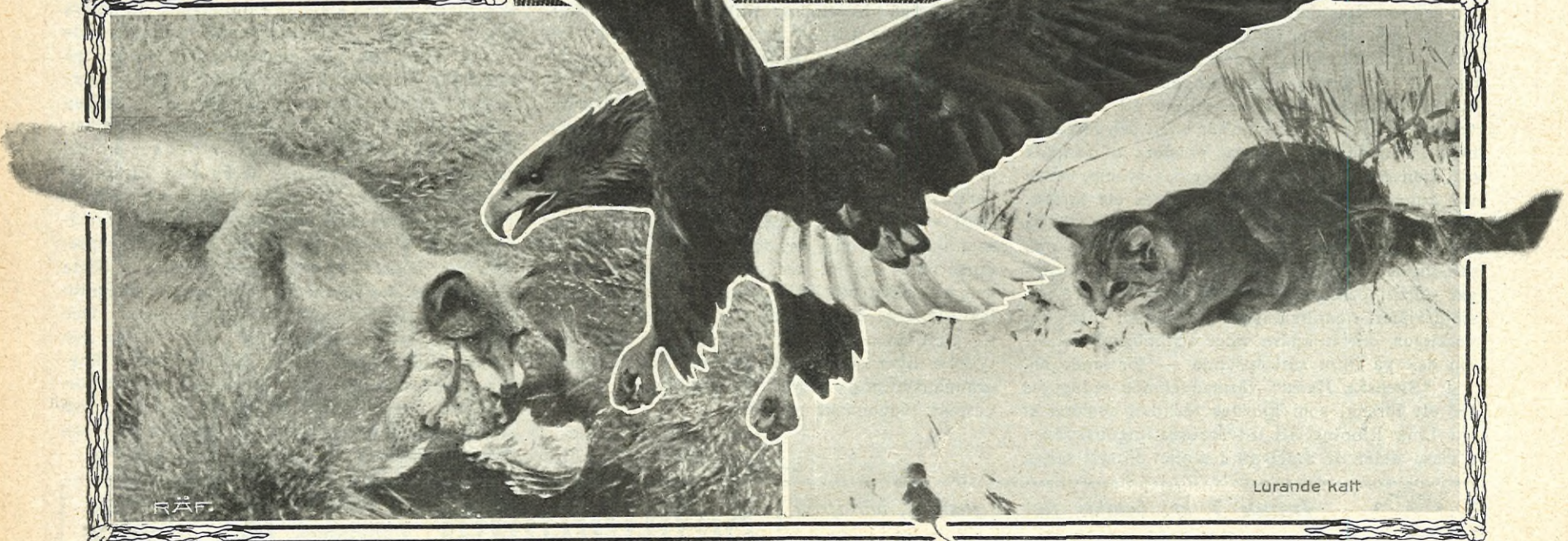
Han är ikorthet uttryckt det svenska djurlivets, enkannerligen detsvenska fågellivets färgpsykolog, hans verk ha ingått i det allmänna medvetandet, äro spridda i otaliga reproduktioner och förstås af alla, som äga natursinne och en smula blick för de rika ytt-

BRUNO LJEFORS.

ringarne i djurlivet, med dess brytningar af stort och smått, af grymhet och list, af kärlek och hat.

Med hvilken humor har han icke framställt räfvens stråtröfvartåg, huru stolt och storvulet har han icke skildrat örnarne, med hvilket mjukt behag draga icke vildgässen fram öfver hans dukar, eller hur rörande är icke modersomsorgen karaktäriserad i ejderhonan, som med sina små duntussar till ungar simmar i vassen! Han äger naturkännarens och jägarens skarpt uppfattande blick för det innersta i djurkaraktären och han har tillika det suveräna herravälde öfver sin konst, som låter honom återge det sedda med en fulländad uttrycksrikedom. Och nu fyller konstnären, som nämndt, temtio år. Alltså har han, mänskligt sedt, ännu en lång och fruktbar arbetsdag framför sig.

RÄF

Lurande katt

Expresidenten Roosevelt i Stockholm.

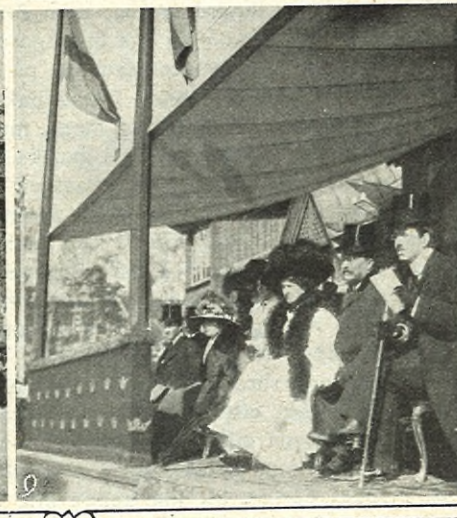
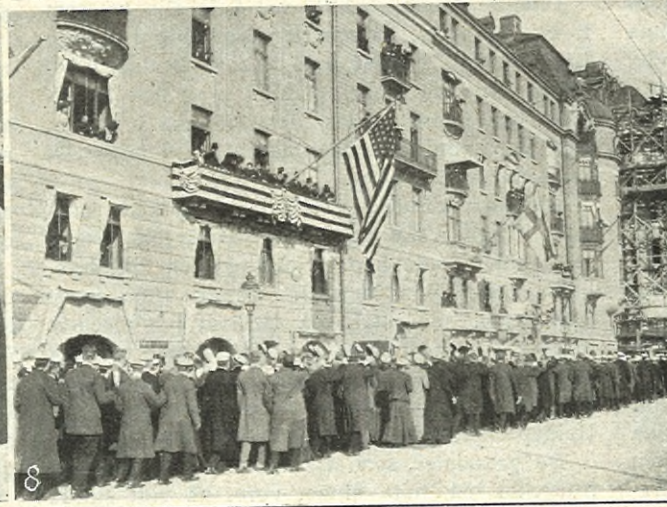
K NAPPAST har något officiellt furstebesök i Stockholm uppväckt ett sådant lifligt och allmänt intresse som den länge bebådade och förberedda visit af Amerikas före detta president Theodore Roosevelt, som nu är till ända. Det har nämligen setts icke blott såsom utväxlandet af vänskapsbetygelser två nationer emellan. För oss svenskar är Theodore Roosevelt just nu mindre en symbol af

har icke hindrat honom att i sällskap med sin hustru och sina två barn, mr Kermit och miss Ethel, med lifligt, oförtröttadt intresse ta vår stad med dess sevärdheter i betraktande. Roosevelt, själf en mångfrestare, biolog, sportsman, jägare och författare, har öfverallt funnit något som väckt hans intresse och betygar själf att han medför flere goda uppslag från Sverige till Amerika.

det land, dit vi sända så mycket af vårt bästa blod, som en personlighet af den art vi omedveten dragas till och beundra emedan hans egenskaper: kraft, oförskräckt mod, äfventyrsglädje, enkelhet och dygd äro dem vi alltjämt söka hos en man. Därför har det legat så mycket af äkta entusiasm bakom mottagningsprogrammets tämligen stereotypa ceremonier, därför har det tack, hvarmed denna entusiastiska hyllning besvarats, gladt oss genom den uppriktiga, spontana känsla, vi anse oss ha rätt att spåra däri.
Expresidentens hälsa har under besökets två dagar varit mindre god, men detta

1. Två skvadroner ur Lifgardet till häst paradera för expresidenten i Idrottsparken. 2. o. 3. Expresidenten och fru Roosevelts färd från Centralstationen, den förre ledsagad af prins Wilhelm och hofmarskalken friherre Rålamb, den senare i sällskap med grefvinnan Rosen, miss Ethel och mr Kermit Roosevelt. 4. Vid dansbanan på Skansen. De främst sittande från vänster till höger: mr Kermit Roosevelt, dr Salin, miss och mrs Roosevelt, kronprinsen och expresidenten. 5. Expresidenten utanför Blekingestugan. 6. På dansbanan. 7. Expresidenten i sällskap med kronprinsen välkomnas utanför Nordiska Museet af dess styresman, dr Salin. 8. Stockholms studentkår hyllar Roosevelt utanför amerikanska legationen vid Strandvägen. 9. I Idrottsparken, Roosevelt med familj och i sällskap med kronprinsen och prinsessan Maria åse ryttartäfvingarne. A. Blomberg foto.

Mitt första författarskap.

ELLEN NYBLOM VID 8 ÅRS ÅLDER.

DET FÖRSTA BARNSLIGA opus jag gjorde mig skyldig till, och tillfället då det skrefs, står för mig tydligt som om det vore i går.

Jag kunde väl vara en sju, kanske åtta år och kunde nätt och jämnt tota till stora, runda bokstäver mellan dubbla rader.

”Dikten” — jag skäms att bekänna det, — var en kärleksdikt. Inspirationen kom öfver mig, och jag tog min tillflykt till föräldrarnes sängkammare för att få vara i fred för mina stojande bröder, och på knä framför en taburet med rottingsits — den enda stol på hvilken jag vågade placera ett bläckhorn, och där jag bredd ut ett ljusrött brevpapper, — ”diktade” jag friskt på, utan att bekymra mig om husjungfrun, som dammade möblerna omkring mig och antagligen icke var vidare trakterad af mitt störande intrång på hennes städning. Jag hade tänkt sluta dikten tragiskt; — hjälten skulle drunkna, — men då kom jag att känna ett så häftigt medlidande med de båda älskande, att jag ändrade mig och lät ”Torsten” återvända till sin väntande brud, öfverstrålad af den uppgående solens glans. Det hela rann åstad ”in einem Guss”, och fastän rottingsitsen som skrifbord visade sig något olämplig, då pennan dök ned genom papperet och bildade en väldig plump vid hvarje hål i flätningen, lyckades jag dock få ett slut på eländet och läste upp ”kvädet” för den städande tjänst-anden, icke utan en viss författarhjärtklappning. Om det gjorde något intryck på auditoriet eller höjde mig i hennes aktning, kan jag icke erinra mig.

Emellertid lades den undan i en portfölj och den låg snart icke längre ensam, utan följdes af andra, lika barnsliga och lika lätt upprunna ”visor”, som jag i all tysthet samlade på hög.

Men långt innan jag kunde forma bokstäfverna, brukade jag ”improvisera” långa, melankoliska sånger med många rim och ganska ”flytande” meter. Jag spelade då oftast en roll, sade mig vara en ”en stackars fattig speleman, som måste sjunga för sitt bröd”, och äfven då valde jag mitt auditorium i köksdepartementet, där jungfrurna, har min mor berättat, afbröto arbetet för att med gapande munnar lyssna till den magra ungen (klädd i gosskläder), som med darrande och rörd stämma ramlade ur sig den ena verslängan efter den andra. Hvarför jag valde jungfrurna till åhörare och icke mina föräldrar och syskon, vet jag icke. Antagligen icke så mycket därför, att jag kände mig dragen till dem på grund af några demokratiska böjelser, utan snarare emedan jag, liksom alla barn, ville undvika kritik med en instinktiv

känsla af, att den skulle verka hämmande på inspirationen, (— många vuxna barn ha bibehållit samma känsla! —) och jag visste, att jag i köket skulle möta en viss naiv sympati. Nog af, jag improviserade och de lyssnade nästan lika rörda som jag själf.

De visor jag skref och samlade vid denna unga ålder, äro lyckligtvis borta ur tillvaron och mitt medvetande. En enda af dem minns jag, löjlig genom den öppenhjärtiga, rakt-på-sak-gående bekännelse, som avslutade den. Det var en hyllning till naturen under dess blomstrings-tid, huru jag älskade hvarje träd och blomma, som glädde mig med sin skönhet och doft, ”men,” slöt den,

en mänska skall det vara,
som man älska bör,
någon, som man kan förklara
sina känslor för!

Det var så att säga ord och inga visor af en ung dam, som ännu icke hunnit till ton-åren. Längre fram skref jag ofta mina visor i dialogform. Det var just icke något äkta lyriskt ”grepp”, men jag hade en vag önskan att få in något dramatiskt element i mina ”dikter”. Jag hade sett Preciosa, — min första teaterupplevelse med Magda Dolcke som prima-donna, — och en ny hemlighetsfull och lockande värld hade öppnats för mig. Lusten att ”klä ut sig” och recitera vers, — andras och egna — och ”föreställa” något, blef allt mera oemotståndlig.

När jag sedan, ännu som helt ung, fick se Hamlet med August Lindberg och i litteraturen fick göra bekantskap med flera af Shakespeares dramer, vändes mitt sinne för en längre tid från mina egna små futtiga rimförsök och i stället fick jag en brinnande lust att läsa, läsa allt, hvad jag kunde komma öfver, både lofligt och olofligt. Shakespeare, Björnson, George Sand, Thackeray, Holberg lästes högt i hemmet, många lefvande och rika element bröto sig mot hvarandra, trängdes i ens fantasi och fyllde ens tankar och föreställningar. Det kom redan då en känsla af ängslan öfver mig, att icke hinna läsa allt hvad jag önskade få delaktighet af. Jag erinrar mig, att jag en gång föresatte mig, att börja ”i ena hörnet” af min fars boksalting och icke sluta, förrän jag ”läst mig fram” till det motsatta. Att läsningen på sådant sätt till viss grad blef ett kaos, faller af sig själf, men jag läste med outtröttligt intresse, börjande med den allra äldsta svenska litteraturen. Bland de svenska diktarne läste jag med tjusning Thorild, Anna Maria Lenngren, för att icke tala om Almqvist, hvars hemlighetsfulla diktarsnille fyllde mig med en tjusning blandad med en god portion skräck.

Ibland kunde ju mitt val falla illa ut, som t. ex. en gång, då min far fann mig liggande framstupa på golfvet med alla v. Brauns dikthäften strödda omkring mig. Jag fick befallning att genast sätta dem tillbaka i hyllan, men jag hade då redan hunnit ”få i mig” allt ända till sista häftet.

Björnson kände jag tidigt och dyrkade hans lyrik, Tegnér såg jag upp till som en fågel Fenix och deklamerade hans ”Solsång” och ”Baldersbålet” högt för mig själf. Längre fram smalt något den piedestal, på hvilken jag placerat Tegnér, — men detta var *då!* Sedan blef det Snoilsky, som tjusade mig, och längre fram genomgick jag den obligatoriska Jacobsen- och Heineperioden, men då var jag redan nästan vuxen.

De prosaister, som efterlämnade det starkaste intrycket på mitt sinne, voro, på vidt skilda sätt, å ena sidan Turgenjeff och å andra sidan Thackeray. Turgenjeff med sin lyriska melankoli och sin fina, genomträngande människo-

blick, och Thackerays skarpa och mänskliga, varmt humoristiska och lefvande realitet gifvo mig, hvar på sitt sätt, nya uppenbarelser af lifvet och starka, varaktiga sensationer, för hvilka jag alltid skall vara tacksam.

Aldrig glömmar jag den känsla af tragisk storhet och skönhet, som fyllde mig, då jag första gången i smyg hörde Turgenjeffs ”Elena” läsas högt. Det var en sommar på en herregård nere i Danmark, och vi ”små” skulle icke få vara med, men gömd bakom en dörr lyssnade jag spändt till den härliga berättelsen, och ännu, hvar gång jag tänker på slutet af den, gripes jag af samma underligt olycks-kvafva känsla som då; — jag ser en mörk, ödesdiger åskvädersluft, mot hvilken en bländande vit mås med tysta vingslag försvinner ut öfver det upprörda hafvet.

Dickens kunde jag däremot aldrig få någon kärlek till, — och jag måste bekänna, att denna brist på sympati bibehållit sig permanent genom åren. Han föreföll mig allt från början som en svart- och hvitmålare utan sann realistisk halt. Hans figurer voro antingen änglar eller djäflar, alltid behäftade med något slags andligt ledmotiv, som vidlådde dem likt ett födelsemärke och gjorde dem lätta att känna igen redan på långt håll, men utan att därför göra dem hvarken mera lefvande eller attraherande.

Men nog härom; — dessa kommentarer höra strängt taget icke hit. —

Den första gången kritiken mötte mig, svepande fram öfver mina stackars barnsliga försök som en kall och dräpande pust, minns jag ännu tydligt. Jag hade en svensk lärarinna, som undervisade mig i franska, en förnäm, litet stel dam, som ofta ansatte mig med böner, att få läsa mina ”verser”. Hon hade hört sägas, att jag ”skref”. Efter mycken tvekan räckte jag henne slutligen en dag det skrifbokshäfte, där jag skrifvit rent mina ”dikter”. Hon satte på sig lornjetten och läste under tystnad, medan jag i andlös spänning väntade på resultatet. Slutligen gaf hon mig boken tillbaka utan att yttra ett ord. Då tystnaden till sist föreföll mig outhärdlig, stammade jag blygt utan att naturligtvis fullt mena, hvad jag sade: ”Ja, allt det där är ju mycket dåligt! Egentligen borde jag kanske bränna upp hela boken!”

Hvarpå hon med iskall röst svarade:

”Ja, vet du, om jag vore som du, skulle jag bestämdt göra det!”

Den känsla af tillintetgörrelse jag erfor vid denna onekligen ganska grymma dom, verkade som förlamande på mig, men jag tog emot boken och gick direkt fram till brasan, där jag slungade in dessa, för min egen känsla så genomledda tankar och utgjutelser.

Min lärarinnas råd var säkert ett utmärkt råd, och att litteraturen icke led någon förlust vid det tillfället är otvifvelaktigt, men själf kände jag mig för lång tid liksom bestulen på något, som tillhört mitt allra innersta jag och utgjort min hemliga glädje, och jag hade länge svårt att återse denna ”tant” utan att känna ett stygn af agg inom mig.

Emellertid lyckades denna första afkylande dusch icke förtaga min skrifklåda, utan jag fortfor ideligen att skriva. När efter något år ”Tidning för ungdom” startade i Uppsala, tog jag mod till mig och sände en och annan liten ”dikt” till redaktionen. Till min glädje och förvåning blefvo de mottagna — som gratisbidrag. Men hvad gjorde det!

Bara det, att ens vers ansågos värda att tryckas, var ju i och för sig ett upplyftande faktum. Så utlyste redaktionen för tidningen en anonym täflan till en längre dikt. Under

GLÖM!

nu icke att i tid förse Eder med ett ex. af
IDUNS MODELLKATALOG Nr 2
för vårsången.

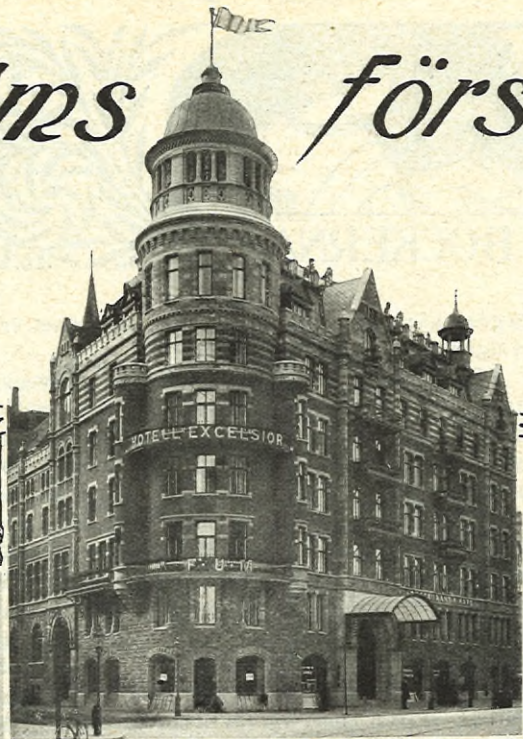
Flera hundra
vackra modeller!
ärgtrycksomslag!
Pris: 60 öre.

Stockholms första hospits.

KRISTLIGA FÖRENINGEN af unge män har i dagarne firat 25-årsjubileum med att inviga Sveriges första kristliga hospits, Hotell Excelsior vid Engelbrektsplan. Såväl grannländerna som Tyskland ha länge haft godt om hospits, där den resande för en billig penning oftast kunnat vara säker, om ett bra rum och vällagad enkel mat. Sverige har hittills varit utan. Vi ha dock inte förlorat på väntetiden, ty det hospits, som nu äntligen reser sina ståtliga murar där nere vid Engelbrektsplan, är inte bara inredt

öfver hela Stockholm, till Ladugårdsgårdets skogsbegränsade linje, Söders silhuett, Kungsholmens arbetspalats och Sibiriens kyrkspiror. Hospitset hyllar helnykterismen — om helnykterismen låter förena sig med pilsnerdricka?

Direktris för Hotell Excelsior är fröken Gihl, som lär i utlandet studerat hospitsrörelsen. Hospitset är öppet för alla och något religiöst tvång är ej ämnadt att påläggas. K. F. U. M. påminner om sin kristliga karaktär genom en i hvarje rum utlagd bibel och anordnandet af en

MATSALEN.

ETT GÄSTRUM.

med väl afvägd komfort, präglad af hem, utan också modernt in i de minsta detaljer. Centraluppvärmning, elektriskt ljus, hiss, takterrass med vinterträdgårdsanläggning för kaféserving, hygieniska köksanordningar m. m. dylikt, som åtminstone grannländernas äldre hospits ej äro i stånd att erbjuda.

Resanderummen äro 50, till ett pris af 2—7 kr. pr dygn, det sistnämnda priset gällande för elegantare dubletter. Åtta rum äro reserverade för ständiga inackorderter och betinga ett månatligt pris af 32—37 kr., ljus och värme inräknade. Inredningen är i sin helhet stilfull. På nedre botten är en synnerligen behaglig liten matsal med tillstötande

ETT INACKORDERINGSRUM.

HALL.

kafé, och ett större hörnrum, inredt till salong. I korridorerna finnas dessutom små hallanordningar, här och där med öppen spis. Idéen med takträdgården är utmärkt, utsikten breder sig

för idealiteten, sökt hjälp hos den Allsmäktige — då är ju huvudstaden att lyckönska till en ny idealitetens kraftstation.

EIRA HELLBERG.

sommaren skref jag en ballad, som jag kallade: "Furst Ivans jakt," hvilken jag insände, och när jag öppnade septemhernumret af tidningen, och de första orden, som mötte mig voro balladens begynnelse: "Se, där svaja granna vimplar på palatsets koppartak," kände jag mig onekligen ganska lycklig öfver min lilla seger. Jag var då femton år.

Hela den dagen log lifvet emot mig på ett alldeles särskildt sätt; glädjen strålade omkring mig som septembersolen öfver mitt huvud. Men nästa dag fick fröjden en kännbar stöt och fördunklades betydligt. Jag fick ett litet gement, anonymt bref (det första!), af hvilket jag ännu erinrar mig en del:

"Jag vet, att ni inte alls själf skrivit den prisbelönta dikten, utan er pappa har fuskat ihop den åt er, för att, enligt hvad jag har fått reda på af en af era lärarinnor, lär ni inte alls vara något ljus, utan snarare tvärtom" . . .

Det var ju onekligen ganska mycket ättika att svälja utan en grimas. Särskildt kändes insinuationen så orättvis, som jag hela sommaren vistats på en annan plats än mina föräldrar, hvilka icke ens sett dikten, förrän den stod tryckt i tidningen.

Min far, som blef upprörd på rättvisans och mina vägnar, tog brefvet och gick till redaktören, och efter en stund af jämförande stil-

forskning lyckades de uppleta roten och upphovet till den mindre lojala handlingen.

Han (— ty det var verkligen en ung man, som nedlät sig till denna föga ärorika bragd!), bär nu ett ganska känt, om också ej ett af de mest framstående namnen bland våra författare. Efter denna första lilla framgång med ty åtföljande bakslag, kommo "diktareperioderna" stötvis, som naturligt är — antar jag. Men huru spontant det första häftiga och oemotståndliga utkastet till en dikt alltid blifvit till, har det sofrats och omformats i detaljerna många gånger, innan den utlämnats till allmänheten.

ELLEN LUNDBERG-NYBLUM.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

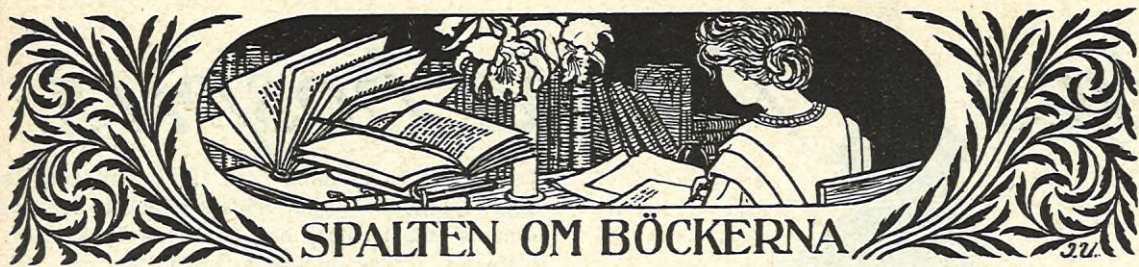
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kragmonster (Pellerin) 50 öre, Kappmonster 60 öre, Nationaldräktmonster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrandsgatan 16, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

SPALTEN OM BÖCKERNA

DET FINNS, tror jag, ännu människor, som med förkärlek betrakta den religiösa poesien, hvilkas litterära smak det oakadt inte sänkts till nivån för de "andliga sånger", som sammanskrifvas till bruk vid de frireligiösa uppbyggelsemötena. För en sådan publik borde Erik Brogrens skaldskap vara den mest välkomna företeelsen inom våra dagars diktning. Hans till julen utgifna volym "Sångerna om lif och död", som tidigare omnämnts i Idun, har redan efterföljts af *Psalmernas bok, betraktelser och omdiktningar* ur Psaltaren. Efterbildningen är så trogen, som en själfständig skaldgäfv tillåter. Personligen föredrar jag dem af Erik Brogrens dikter, där han obunden af förebilder får tala sitt eget språk, men Psalmernas bok borde kunna göra honom i bästa mening populär. Den trosvisse förtröstan om rättfärdighetens seger och syndens rättvisa lön, som är deras innehåll, bör finna anklång hos alla nu levande fromma. Det mörgrika klangfulla språket, den bibliska bildrikiheten ökad till och med utöfver originalets mått, böra göra läsningen lika mycket till en litterär som en religiös vederkvickelse.

Det är en glädje att göra bekantskap med en ung själfständig och kraftig begåfning, som *Amalia Björcks* i hennes diktbok *Trotsare och längtare*. Det är antagligen möjligt för dem, som intressera sig för saken, att spåra den påverkan en eller annan erkänd mästare haft på hennes versformning. För mig står hon som något för sig, något nytt, som vi hade synnerligen god plats för i dagens litteratur. Jag är glad åt tonfallet i hennes röst, åt det hon friskt säger ut och åt det hon försynt och stolt bara låter ana och så framför allt för att hon otvifvelaktigt är en verklig poet och inte en ansträngd rimsmidare.

Att *Hjalmar Bergman* är en öfverlägsen skildrare, visste vi redan genom hans föregående böcker. Kanske har till och med läsaren med godt minne af Savonarola sin förväntan så högt spänd, att den inte fullt tillfredsställes af *Hans nåds testamente*. Det vore väl dock anspråksfullt att fordra ett mästerverk hvart år äfven af en utmärkt författare, och den föreliggande boken tillfredsställer alla rimliga anspråk på berättarkonst. Hjalmar Bergman har redan förr sysslat med barnaälskog och aflockat den inte den en gång moderna sentimentala oskuldglsansen, utan en underlig halfdager, där ännu slumrande sinnen röra sig i drömmen och famla mot vaknandet.

I Hans nåds testamente, där en ung Adam och Eva växa upp ungefär som i paradiset, men ett paradiset, där kunskapens äpplen växa på mer än ett af hagens träd, bli vi dessutom föreställda för en gammal argsint och apoplektisk baron med ett i grund och botten godt hjärta. En dylik herre är icke af yttersta originalitet, inte heller hans skenheliga och arfshungriga syster, den gamla trovärdigt tecknade tjänarestaben eller de unga Uppsalaherarne, som tjänstgöra som orm i lustgården, men Hjalmar Bergman sörjer för, att man trifs utmärkt i ett sällskap, som man kanske inte skulle ha uppsökt af egen drift. Den suggererande atmosfär, som omger hans förra berättelser, saknas inte heller här. Den glimtvisa ironien är af ett hos oss icke alltför vanligt förstående och förlåtande slag, och de oftast gömda, men i ett afgörande ögonblick bar-

lagda känslorna ha en glädjande frihet från vulgaritet.

Vi ha inte öfverflödigt många riktigt svenska romaner. Till ämnesval och behandlingssätt är våra författare med några lysande undantag skickligt och tröttsamt kosmopolitiska. Den sanningen föll mig i tankarna, då jag läste *Sven Lidmans* debutroman *Stensborg*. Bokens motiv låter inte synnerligen nytt: en svensk adelsman sitter skuldyngd på sin fäderneärfda gård och söker förgäfv upprätthålla släktens glans och traditioner. Det skulle emellertid vara ett fynd. Det skulle kunna ge stoff åt historien, som jag tror ännu inte blifvit fullgiltigt gifven om vår svenska fattigdom, den af den yttre nödvändigheten och den inre karaktären betingade fattigdom, som i sitt ursprungliga skick snart skall höra till det förflutna, men som ännu borde skänka oss några hittills icke uppdyrkade skönhetsvärden.

För mig har Johan Silfverståål på *Stensborg* icke blifvit den fullgiltige och typiske fattige svensken, sådan jag drömt honom, och som närmast hör hemma i tidsskedet före industriens uppsving, strejker och lockouter. Bokens hjälte verkar snarare en smula anakronistisk placerad i Norrköpings närhet under storstrejksåret och dyrkande sin jord med fäderneärfda och otidsenliga plogar och harvar. Hans karaktär passar utan möda ihop till hans roll: en dådlös drömmare, som i fantasien söker ersättning för sitt lufs hvardag och möjlighetslöshet och som slutligen genom själfhypnos blir förfalskare och finner sin själs räddning i lidandet af den borgerliga lagens straff, som ger honom tillfälle till själföfnyelse. Men jag tror inte, uppriktigt sagdt, att en dylik karaktär i all sin allmängiltighet lämnar oss något prof på speciellt svenskt kynne. Det är inte utan, att jag också misstänker, att en författare, som kan ge en så glänsande skildring af en osvensk fondmäklaremiljö i Stockholm och ett sådant nattintryck från en internationell järnvägsstation, har många botgörarsteg att gå, innan han på allvar finner vägen till sin faders hydda, fast han redan tecknat dess yttre gestalt så pietetsfullt och levande, att *Stensborg* trots allt dröjer kvar i minnet hos läsaren med den särskilda doft af hem och barndomsminnen, som icke allt för många böcker framkalla.

Det är inte alltid ett odeladt nöje att läsa en modern roman, äfven där man nödgas erkänna teknikens förträfflighet och ämnesvalets originalitet, men det skulle förvåna mig, om någon, åtminstone en svensk, kunde läsa *Fribytare* af *Olof Högberg* utan att ha hjärtligt roligt. Det förefaller mig emellertid i detta ögonblick, att man måste ha vissa, icke åt alla gifna förutsättningar för att fullt uppskatta boken. Jag, som smickrar mig med mitt landtliga ursprung och med att beröras lika angenämt och intimt af bondekanaljeri som rustik dygd, tror mig äga dem i fullt mått. Men skall ett stadsfödt och stadsfostradt människoexemplar verkligen helt kunna njuta saften och kraften i detta äkta och oefterhärmliga allmogeuttryckssätt, hvars användning och behandling äro grundade inte endast på filologiska studier utan på intim kändedom af en psyke, som blir kulturmänniskorna alltmera främmande?

Kanske jag emellertid med orätt misstror kulturmänniskornas uppfattningsförmåga. Den har ju sant nog visat sig betydande framför

allt på konstens område, och om t. ex. Hokusai och Hiroshighé vunnit beundran med sina taflor bland konstkännare af en ras, som ändå aldrig etablerat något kusinskap med japanerna, så borde det ligga åtskilligt närmare tillhands för en litteraturintresserad svensk att upptäcka fyndigheterna i den Högbergska guldrufvan, där den främsta förutsättningen för att tala med bibelns målande språk är "att gifva akt på den klippa hvarutur man blifvit huggen och på den brunngrop hvarutur man blifvit uppgräfd".

Anders Österling ger ut en prosabok *Människor och landskap*. Hufvudparten af bokens utrymme upptages af reseskildringar. Att resa är, hvilket torde vara bekant, en konst, som i detta populariseringens tidevarf idkas af alltför många diletanter. De få benådade, de som verkligen söka och lyckas att uppdaga "genius loci" försvinna i mångfalden af resebyråernas gräshoppsvärmor, för hvilkas upplevelser litteraturvännen ber om nåd, så länge inte den fördolda charm, som till äfventyrs af en raffinerad kännare kan upptäckas i och pressas fram ur banaliteten, sett dagen.

Anders Österling har ingenting med resebyråer att göra, och stundvis kan man följa honom så godt som helt betagen, men till de djupast benådade hör han väl knappt. Den som behöfver något så nervstarkt som en månskensnatt i Colosseum för att känna seklernas stämning i Rom och som af tiggare och röda Bådeker-exemplar låter skymma undan för sig Venedigs härlighet, väcker en misstanke om att han fått sin förnimmelses finaste apparat aftrubbad eller åtminstone, att den fungerar nyckfullt. *Anders Österling* skrifer dessutom om människor, d. v. s. författare. En lyrisk skald som kritiker är ett förhållande, som i sig själf innebär en varning. *Anders Österling* är emellertid i sin bok främst den kärleksfulle uttolkaren och tyckes som sådan i några fall ha fått fram själfva kvintessensen i föremålets sarsyn. Som kritiker är han nog så sträng mot den svenska lyriken.

Till sist är att nämna förefintligheten i bokform af två berättelser, som *Iduns* prenumeranter redan läst med intresse:

Drottning Moi-mème af *Elisabeth Kuylenstjerna-Wenster* och *Lytets börda* af *Hjalmar Höglund*.
GERTRUD ALMQVIST.

Iduns boklista.

C. E. Fritzes Bokförlags-A.-B.:

Från Norrlands sista halfsekel: Fribytare af *Olof Högberg*. 1 o. 2 delen. — *Drottning Moi mème*; historisk silhuett af *Elisabeth Kuylenstjerna-Wenster*.

Albert Bonniers förlag:

Hans nåds testamente; af *Hjalmar Bergman*. — *Stensborg*; roman af *Sven Lidman*. — *Människor och landskap*; ett knippe studier och skisser 1904—1910 af *Anders Österling*. — *Lysmasklägor*; dikter af *E. Walter Hülphers*. — Hans kunglig höghet; roman af *Thomas Mann*. — Under norrskenet himmel; Två fantasitaflor af *Aagot Gjems Selmer*.

A. B. Weijmers förlag:

Hälsans vård och konsten att förebygga sjukdomar; af *Edv. Schäffer*.

Åhlén & Åkerlunds förlag:

Lytets börda; berättelse af *Hjalmar Höglund*.

Fröleen & Comp.:

Halleys komet; af d:r *N. V. E. Nordenmark*.

C. L. Gullbergs förlag:

Teater och stockholmsbilder; af *Johan Grönstedt*.

Tillges Boghandel, Köpenhamn:

Om kvindens fysiologiske svagsind af d:r *P. J. Möbius*. — Nervositetens aarsager; af d:r *Wilhelm Stekel*.

Wahlström & Widstrands förlag:

Till Afrodite; dikter af *Jane Gernandt-Claine*. — Dikter af *Fanny von Wilamowitz*.

Två kärnkvinnor.

ADLE BRANDT.

DEN 16 MAJ fyller fru Adle Brandt, änka efter framlidne kyrkoherden J. F. Brandt i Borrby, Skåne, 70 år. Fru B. har gjort sig känd som en ovanligt praktisk och omtänksam prästfru, som räckte till för allt och alla, djupt intresserad för sin makes kall och därtill för allt inom församlingen, där hennes insikt och förmåga kunde anlitas. Bland hennes många intressen kan nämnas det för *skånsk hemväfnad*, på hvilket område hon såväl genom författarskap som praktisk verksamhet gjort vackra insatser. Fru B. har efter sin mans död varit bosatt i samma församling, där han verkat, samt där anordnat åt sig ett litet mönsterhem, i hvilket hon utan att slafviskt följa egna hemsidan på ett ovanligt lyckligt sätt förverkligat dess bästa principer. — På sin högtidsdag kommer den krya gumman helt visst att på mångahanda sätt uppvaktas af den talrika släkten. Hon är nämligen den lyckliga modern till en skara på 15 barn, af hvilka 4 söner och 6 döttrar ännu lefva. Själ är hon äldst bland 21 syskon, samtliga barn till den i Skånes bygder väl bekante kyrkoherden Joh. Daniel Cederberg och hans maka, född Angel.

Det torde vara en högtidsdag att fira i våra dagar, denna 70-års födelsedag af en representant för en lifskraftig och präktig svensk släkt, nära nog namnkunnig för sin talrikhet.

GN.

EN RASK ÄLDNING är fröken Maria Kjellberg, som annandag pingst fyller 80 år. Hon tillhör den gamla patriarkaliska tiden med sin skråordning och sin hembygds känsla. I Alingsås fick i början på föregående århundrade icke finnas mera än en vagnmakare, och som fröken Kjellbergs far tillhörde det gillet, måste han, när han 1819 satte eget bo som sådan taga tjänst hos ryttmästare J. Adelsköld på Nohaga. Här föddes flera af hans många barn, bland dem Maria. De stora godsen hade sina egna handverkare, och deras barn uppväxte tillsammans med de adliga junkrarna och jungfrurna och deras vänner. Ej "skillnad till personer man såg i nöjets dar", och när sedan genom dugande arbete förmögenhetsskillnaden utjämades, och det borgerliga anseendet tillväxte, bibehölls å ömse sidor den vänskap, som under lekarna knöts.

MARIA KJELLBERG.

1857 flyttade fröken Maria Kjellberg till Göteborg, där hon i sin svägers, paraplymakare och svarfvare Hinrikssons affär tillvunnit sig de många kundernas lifliga sympati för sitt glada, trefliga sätt och sin in i ålderdomen bibehållna redighet och vakenhets. Det är mycket vanligt att de, som brukat att köpa af henne, bedja att få tala vid "frun själf". Hon har alla sina själsförmögenheter i godt behåll och en arbetsintensitet, som får letas efter. Med stort intresse följer hon i tidningarna dagens händelser, men roligast för henne själf och omgifningen är dock, när hon bläddrar i sina gamla minnen och låter adelsfamiljerna i och omkring Alingsås passera revy. Hon ser dem i dräkterna från Karl Johans och Oskar I:s tid och man får ett stänk af gammalt svenskt herregårdslif.

AMANDA LEFFLER.

"De färserade tomaterna."

ACK, OM DEN SÖNDAGEN ändtligen kom"! Ja, så står det i en gammal visa, och det är en jungfru, eller som det på den tiden hette, en piga, som uttalar sitt hjärtas önskan i dessa ord. Det måtte allt ha varit andra tider då än nu, ty inte vet jag, om den så kallade hvilodagen är något för oss "tjänande systrar" att lofsungja. Själ är jag det tvifvelaktiga nöjet att vara en dylik, och "fast ja å bara e piga, så har ja la hjärta ändå" och äfven en smula hjärna, hvarför jag ej kan låta bli att fundera öfver hur saker äro och hur de kunde vara. Jag har lyckats att få en s. k. lättvindig plats hos ett ungt herrskap utan barn, alltså en jämförelsevis bra plats såsom ensamjungfru. Frun är snäll, och kallar mig ej ens "du", såsom många

fruar för sed hafva, utan Lotten, herrn är nedlåtande vänlig. Min fru har haft förmånen att som flicka genomgå en hushållsskola i Stockholm, och har som fru den idé att såvidt möjligt följa samma matordning som brukades där. Bevare er, mina olycksysstrar, att råka ut för en fru med samma idé, hur snäll hon än må vara. Ur min gamla katekes påminner jag mig en fråga som löd: "Må då intet arbete förrättas på hvilodagen?" Svar: "Det arbete, som kristlig kärlek fordrar och man inte utan våda kan uppskjuta" o. s. v. Fordrar kristlig kärlek en matsedel på söndagen, så arbetsam, att den gör det omöjligt för tjänarna att njuta någon söndagshvila?

Jag vill härmed försöka beskrifva en af mina söndagar på min "lätvindiga" plats. Lördagen är naturligtvis upptagen af en massa arbeten från arla morgonen till sena kvällen. Utom en mängd hvarje dag återkommande arbeten på morgonen ha vi torguppköp, och innan vi, frun och jag, följas ut till torget, kommer frun ut i köket med en sin matordning. "Se här, Lotten lilla, se igenom hvad mat vi skall ha i morgon och rätta uppköpen därefter". Jag ögnar igenom den förhatliga matordningen, och gör ett förslag hvad vi bör köpa. Men som jag blott gått igenom en ärlig folkskolekurs, och ej hör till dessa "bättre, bildade" flickor, som för nöjet att anses "som medlem af familjen" uthärda hvad som helst, så begriper jag ej franska och följaktligen vet jag ej hvad som menas med "entrecôtes", men tröstar mig med att frun får hjälpa mig. Nåväl, torguppköpen undanstökas, och mitt visdomsförråd har blifvit ökad så till vida att jag vet att med "entrecôtes" menas kött. Efter att ha släpat hem två obeskrifligt tunga torgkorgar upp för tre höga, obekväma kökstrappor, skulle jag nästan ha lust att hvilas lite. Men nej, frukosten väntar, en hel del städning, skurning af trappor och förstugor tar hvarje ögonblick af min tid i anspråk, hvarför jag ej ens har tid att sitta i två minuter. Innan man vet ordet af kommer middagen, så diskning, en massa ärenden att uträtta innan butikerna stängas och Gud vet hvad. Allt nog, kl. 11, då sista disken är undanstökad (herrskalet superar ej förrän kl. 1/2 9) så är jag så trött, att jag knappast har förmåga att klä af mig. Men hvad gör väl det! "I morgon är sabbat, den heliga hvilan i Herranom." Det oakadt ställer jag väckarklockan på 6, och hinner knappt i bädden, förrän jag insomnat. Fruns gifta syster från en annan stad med man kommer på besök med första tåg i morgon och vi har en bror till frun som inackordering, som jag glömt nämna.

Jag tycker knappt jag har hunnit somna, förrän klockan börjar skrälla, och af gammal vana rusar jag genast upp. I kläderna och toaletten på 1/4 timma. Så eld i spisen, hvarefter jag ljudlöst kryper in efter herrarnes och fruns kängor och kläder för borstning, därefter ut i köket och så en kastrull på spisen med vatten och hafregryn till herrns välling och kaffeannan för de öfriga familjemedlemmarna. Så lika ljudlöst in med vedbäraren för att tända brasor i ett par rum. Under tiden börjar herrskapet vakna och dricker sitt kaffe och sin välling. Herrn är vid godt humör, sträcker på sig och frågar t. o. m., om inte Lotten tycker det är skönt att det är söndagen en gång i veckan. Lotten svarar förstas "jo", men kommer med samma ihåg, att till färserade tomaters skall vara kokt kalibräss, och att den måste vara kall innan den skäres. Jag rusar därför ut i köket och i hast på med 3:de pannan för dagen, och därefter måste jag in i våningen igen för att göra bäddarna och lavoarerna i ordning och diverse städning. Nu är det tid att börja med frukosten, och blott att plocka fram och väga till kryddor och ingredienser till dessa välsignade sex tomaters tar rundlig tid. Hör här: 3 msk smör, 4 msk mjöl, 2 msk grädd, 2 msk champinjonspad, 1/2 tsk fint hackad portugisisk lök, 1 hg kalibräss, 1 liten burk champinjoner, 1/2 msk madeira, salt, hvitpeppar. Formen smörjes och beströts med skorpor, som först stötas. Nu börjar en procedur med dessa tomaters, som jag ej kan neka mig nöjet att beskrifva. Tomaterna tvättas och torkas och ett lock bortskares upp vid stjälken. Så urhållas allt inkromet, hvilket ser mindre apettligt ut. Nu åter en panna på spisen och däri fräses smöret och mjölet tillsammans, inkromet, grädden, champinjonspadet m. m. och detta kokas 5 minuter. Kan det inte vara nog med omsorger nu för en stackars frukosträtt, frågar kanske någon. Ack, visst inte, detta är bara början, och ännu finnas många kärl och pannor, som ej äro begagnade. Nu fram med en härsikt och genom denna pressas nu säsen. Åh, hvad klockan går, jag skall ju duka också, lägga upp smörgåsmat m. m. En skärbräda måste fram, på hvilken den lilla kalibrässbiten skäres i tärningar och champinjonerna likaså. Ack, nu får jag snart inte plats med flera kärl, disken är redan försvarlig. Fram med en ren panna igen, kalibrässen och champinjonerna skola fräses i smör innan de blandas i säsen, och så i med alla kryddorna. Nu komma vi ändtligen till slutklämmen. Denna röran skall nu till sin näst sista bestämmelseort, den skall nämligen läggas i de urholkade tomaterna. Dit kommer den med fart och locken påläggas, tomaterna läggas i formen, smörklickar ofvanpå, så stötta skorpor, och in i ugnen med härligheten. Mätte ej ugnen vara för varm bara, men det får gå på Guds försyn, jag måste duka.

Röd och varm har jag undanstökat detta och nu att göra en titt på mina kära tomaters. Till all lycka ha de ej blifvit brända, och som nu släktingarne anländt, så kan jag lägga upp anrättningen. Där på fatet ligga de nu, och se helt beskedliga ut; ingen kan drömma om hvad de gått igenom. Jag bär in och bjuder omkring dem, och då jag om en mycket kort stund tittar in genom salsdörren, ha de nått sin sista bestämmelseort, och där må de hvilas i frid. Jag har gjort allt hvad både kristlig kärlek och tålmodighet fordrar, och hvad som ej utan våda kan uppskjutas, men jag kan ej värja mig för den tanken att en bif eller kotlett skulle varit bättre, men jag förstår mig ju ej på hvad som är fint. Till tomaterna serverades stekta potåter och följaktligen har jag en begagnad panna till.

Medan jag latar mig ett tag, så gör jag en titt ut genom fönstret. Där går herrskapets jungfru i andra våningen finklädd till kyrkan.

Hon nickar upp, vi äro goda vänner, men hon har mera ledigt än jag. Hvarför? Jo, hon tjänar hos ett engelskt herrskap, som ej brytt sig om att adoptera svenska vanor, och enligt hvad hon berättar mig senare, så ha de endast haft skinka och ägg samt te till frukost, och följaktligen har hon ej heller haft mer än en panna att diska. Jag tänkte i mitt stilla sinne, att nästa gång skall jag söka plats hos en engelsk familj. Från salen hör jag de båda fruarna afhandla jungfrufrågan. Hurudan jungfru har du? frågar fruns syster.

— Jo, jag tycker bra om henne, hon är snäll, men hur kan hon annat vara, en sådan plats som hon har och nästan inget att göra, säger frun. Men på ett fat på salsbordet ligger den sjätte tomaten, och om den kunde tala, så finge de veta annat.

Men nu bort med alla reflektioner, en jungfru gör klokast i att ej tänka, i all synnerhet då bänkar och bord stå fulla af disk.

Jag hade ämnat beskrifva hela söndagen, men "hvad göres oss nu mera vittne behof".

Ett vill jag blott tillägga, att om jag själf blefve fru en gång och finge jungfru, så skulle jag aldrig till frukost på söndag använda "färserade tomaters".

EKO.

Från Iduns läsekrets.

"Barnens läxor".

VID GENOMLÄSANDET af Peter Nordens uppsats med ofvanstående titel, har jag icke kunnat motstå min längtan att "fatta pennan i min hand", för att uttrycka min innerliga öfverensstämmelse med Peter Norden i allt, hvad han säger, punkt för punkt. Det finnes intet af hvad han yttrar, som jag ej skulle vilja säga "ja, ja" till, just så är det. Och ännu mer, min flicka, som har läst uppsatsen och just visade mig på den, sade med fullaste hjärta: "Just så är det." Ty äfven jag har en flicka på 15 år, som knogar och läser från tidigt på morgonen, som är klen och trött och klagar öfver huvudvärk — som är ordinerad att taga promenad minst 2 ggr dagligen — men som läser på frukostrasten, läser strax efter middagen och som sent på aftonen kommer med tyskan eller engelskan och ber att få hjälp. Och alltid låter det: "Jag har så många läxor, jag hinner inte, jag orkar inte." Tid till hvila för hjärna och ögon eller tid till en uppfriskande promenad finnes icke. Och särskildt skulle jag vilja fästa uppmärksamheten på en punkt i hr Nordens artikel, nämligen: "Är det vetande, barnen där (i skolan) inhämta, så otillräckligt, att nästan *hela* deras dag måste användas till pluggande?" Ja — är det verkligen så? Det ser så ut, mest naturligtvis just hvad språken angår — och då komma dessa frågor: "Hur skall det här låta, hur skall detta vara, jag förstår det inte?" Och så måste far eller mor söka framkalla sin kanske ofta bortglömda grammatikaliska kunskap för att söka reda upp alla konstiga böjningar och deklinationer. Och särskildt hvad skrifningarna i språk beträffar — borde icke dessa vara så preparerade i skolan, att eleven godt, på den kunskap, hon där erhållit, skulle kunna redigt skriva sin uppsats på språket i fråga? Att så icke är förhållandet får man nog erfaras vid alla ängsliga frågor och all förtviflan att icke kunna skriva rätt. Och explikationsöfningarna äro ju också ovanligt tungrodda i sina meningar och ovanliga mot vanligt hvardagspråk — som ju blir det, eleven mest har behof af att kunna reda sig med. Detta allt är nu sagt om en elev med normal begåfning och som arbetar, en mindre begåfvad får arbeta ändå mera — och resultatet blir väl ändå sämre. Ja — detta var nu, hvad som kom för mig vid genomläsandet af Peter Nordens artikel — och som jag icke kunde låta bli att utsäga, emedan jag är öfvertygad om att vi måste få undervisningen ordnad på annat mera nyttigt och praktiskt sätt. Den nuvarande skolordningen i all ära, men den tager våra barns hälsa, lynne och krafter — och hvad får vi i utbyte däremot?

EN MODER.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

HAFREGRYN - HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.
Specialegenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närande, dryga, fin smak. — Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 15—21 MAJ 1910.

SONDAG. (Pingstdagen.) Frukost: Smörgåsbord; omelett med stufvad kalvhjärna; mjölk; kaffe eller te med gräddvårflor. Middag: Grönsoppa; gös å la Homburg med champignonsås och potatis; stekta morkullor med morkullsbröd och salader; nougatkräm med vindruvur.

MÅNDAG. (Annandag Pingst.) Frukost: Smörgåsbord; fågelstufning i småkor (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te med giffilar. Middag: Sopra med murkor; späckad kalfsadel med legymer; rabarberkompott med vispad gräde och potatismjölsmakelser.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med stekta ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Jordärtskockspuré med rostadt bröd; ugnstek torsk med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; spicken sill med färsk potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa med ris; nyponoppa med vispad gräde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; lachis på får med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; gnsspankaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kokt färsk strömming med gräslökssås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biffstek med potatis; blåbärsoppa med klimp.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af kalflever med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med stekt bröd; kokt fläskkorf med stufvade turska bönor.

RECEPT:

Omelett med stufvad kalvhjärna (f. 6 pers.) Stufning: 1 kalvhjärna, vatten, salt, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, 3 dcl. gräddmjölk, salt, hvitpeppar, 1 äggula.
Omelett: 5 ägg, 5 dcl. tunn gräde, 1 tsk. hvetemjöl, 1/4 tsk. salt, 1/4 tsk. socker.
 Till pannan: 1 tsk. smör, 1 msk. stötta skorpor.
Beredning: Kalvhjärnan lägges i vatten så att blodet drages ut. Den blancheras (d. v. s. påsättes i kallt saltadt vatten) och får koka 10 min. utan lock, tages upp och får afrinna. Den påsättes åter i kokande saltadt

vatten och får koka 15—20 min. Hjärnan tages upp och skäres i små tärningar. Smör och mjöl sammanfräses och grädden påspädes, hvarefter säsen får koka i 10 min. Hjärnan lägges och stufningen afsmakas väl med kryddorna.

Omelett: Äggulor och hvitor skiljas. Äggulorna vispas tillsammans med mjölet, saltet, sockret och grädden. Sist nedröras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Smeten hälls i en med kallt smör smord och brödbeströdd omelettpanna och gräddas i ljusbrun i ordinar ugnsvärme.

Stufningen lägges på ett rundt serveringsfat och omeletten stjälps genast öfver.

Grönsoppa (f. 6 pers.) 1/2 lit. jordärtskockor, 1 litet blomkålshufvud, 2 kkp. färska ärter, 1 burk konserverade, 1/4 rotselleri, 1/2 purjolök, 4 persiljestjälkar, salt, vatten, 1/2 msk. smör, 1 msk. mjöl, 2 lit. blandad ox- och kalfbuljong, 1 hg. spenat, salt hvitpeppar, 3 äggulor, 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Jordärtskockorna och blomkålshufvudet ansas väl och få ligga 1 tim. i ättiksbländadt vatten, hvarefter de påsätts jämte ärterna i kokande saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka. Rotselleriet och purjolöken ansas på vanligt sätt och påsätts jämte persiljan i kokande saltadt vatten i särskildt kärl. Smör och mjöl sammanfräses och påspädes med den kokande buljongen. Den rensade och sköljda spenaten lägges och soppan får koka i 10 min. Rotselleriet, löken och persiljan fränsilas och spadet tillsättes, likaså det spad, hvaruti de öfriga grönsakerna kokat, hvarefter soppan afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden uppvispas i soppskålen och soppan tillsätts under kraftig vispning. Sist läggas jordärtskockorna, det sönderdelade blomkålshufvudet samt ärterna, och soppan serveras.

Stekta morkullor (f. 6 pers.) 4 morkullor, 1 1/2 hg. späck, 1 msk. smör (80 gr.), 3 tsk. salt.

Sås: Smöret i hvilket fåglarna brynts, 2 msk. mjöl, 1 lit buljong, 2 dcl. tjock gräde, 1 tsk. socker, 1 tsk. soja.

Morkullsbröd: Hjärtan, krås och lever af fåglarna, 30 gr. späckfläsk, 1 msk. fint hackad persilja, 1 msk. smör (20 gr.), 1/2 msk. rödt vin, 2 äggulor, salt, hvitpeppar, 1 sextonöres hvetebröd, 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Fåglarna, som böra hafva hängt 3—4 dagar, plockas samma dag de skola anrättas. De svedas, ögonen uttagas och hufvudet flås. De urtagas nätt, hjärta, lefrar och krås tillvaratagas, fåglarna sköljas hastigt, torkas väl in- och utvändigt med en köttbandduk och fötterna afhuggas. De uppsätts på det sättet att lären pressas tätt intill kroppen och hufvudet böjes bakut, hvarefter näbben stiekes genom läret och kroppen saunt ut genom det andra läret. Bröset späckas eller ombindes med tunna späckskivfor. Smöret brynes i en stekgryta, fåglarna läggas och brynas vackert på alla sidor, hvarefter de upptagas och saltas. Smöret i hvilket fåglarna brynts, fräses med mjölet, buljongen och grädden tillsätts och säsen får ett godt uppkok. Fåglarna nedläggas i säsen och få sakta steka omkr. 30 min. under det att de ofta ösas öfver. De klyfvas och garneras med morkullsbröd, som beredes på följande sätt: hjärta, krås och lever sköljas väl och hackas fint tillsammans med späcket och persiljan, samt brynes hastigt i smöret och tillsättes med vinet, äggulorna och kryd-

Hattar

klädda fr. Kr. **9.50**

Resmössor

fr. kr. **2.85**

Auto- och Reslöjor

alla färger

fr. Kr. **1.75**

Dam- Handväskor

stort sortiment fr. Kr. **3.95**

Sadelgjord- och Laderskärp fr. Kr. 1.—

A.-B. Nordiska Kompaniet,

Stureplan, Regeringsgatan,
Stockholm.

dorna. Hvetebudet skäres i skivfor, kanterna afskåras och skivorna stekas i smör. Färsen utbredes på brödskevorna, som insätts i het ugn, så att färsen hastigt gräddas. Säsen silas och skummas, spadet med gräde eller buljong, om så behöves, och 1 tsk. kallt smör röres

Nougatkräm (f. 6 pers.) Nougat, 40 gr. sötmandel, 125 gr. strösocker.

Kräm: 3 äggulor, 40 gr. socker, 3 dcl. tunn gräde, 1 msk. vaniljsocker, 6 blad gelatin, 2 msk. varmt vatten, 3 dcl. tjock gräde

Till garnering: Nougat, 1 hg. vindruvur.

Beredning: Mandeln skallas och kokas fint. Sockret lägges i en något varm tackjärnspanna och röres med en träsle öfver elden, tills det är smält. Då tillsättes mandeln genast och massan får ett uppkok samt uphålls på en väl smord plåt. Så fort nougaten är något afsvalnad skäres den i jämna rutor med en hackknif, smord med smör och lossas från plåten.

Hälften af nougaten krossas fint i stenmortel, den andra hälften sparas till garnering.

Till krämen röras äggulorna och sockret 1/4 tim. Den tunna grädden

kokas upp med vaniljsockret och slås under stark vispning till de rödda äggulorna och sockret, hvarefter krämen får sjuda öfver elden under fortsatt vispning. Pannan aflufytes och vispningen fortsättes tills krämen är kall, då det sköljda och i det varma vattnet upplösta gelatinet tillsättes. Sist nedröres försiktigt den till hårdt skum slagna grädden och den krossade nougaten. Krämen hälls i vattensköld form samt ställes på kallt ställe att stelna omkr. 3 tim.

Då krämen skall stjälpas upp hålles formen omkr. 1/2 min. i varmt vatten. Den garneras med nougaten, vindruvur, och om så önskas, med makroner.

Potatismjölsmakelser (25 st.) 210 gr. smör, 3 ägg, 210 gr. strösocker, skalet af 1/2 citron eller 10 sötmandlar, 150 gr. potatismjöl.

Till formarna: 1 msk. smör, 1 msk. hvetemjöl.

Beredning: Smöret skiras från saltet och röres tills det blir hvitt och pösigt. Äggulorna nedröras i en sänder, jämte sockret och massan röres 1/2 tim., därefter tillsättes det rifa citronskalet eller den skallade och rifa sötmandeln, samt potatismjölet. Sist nedröras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Små kru-

siga bakelseformar smörjas väl med kallt smör och beströrs med hvetemjöl samt fyllas till hälften med smeten. Bakelserna gräddas i ordinar ugnsvärme och uppstjälpas när mesta hettan afgått.

Biff af kalflever (f. 6 pers.) 1 kg. kalflever, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. hvetemjöl. Till stekning: 3 msk. smör.

Sås: 1 rödlök, 1 msk. smör, 1/2 msk. mjöl, 4 dcl. buljong eller vatten. 1 tsk. soja.

Beredning: Levern lägges i kallt vatten omkr. 1 tim., torkas med en köttbandduk och hinnan aftages. Den skäres därefter i 1 cm. tjocka skivfor som beströrs med salt och peppar och vändas i hvetemjölet. Smöret brynes, biffarna läggas och få steka vackert bruna på båda sidor, hvarefter de upplägges på varmt fat. Löken skalas, skäres i fina tärningar, brynes i smöret och sammanfräses med mjölet. Buljongen tillsättes litet i sänder under flitig rörning och säsen får koka 10 min. Den afsmakas med soja, hålles öfver biffarna, som kunna garneras med stekta rimsaltade fläskskivfor.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

TVÅ betalande elever från 1:sta juni vid Fjesteds Konstväfveri i gobelin och växtfärgning. Arvika.

BARNFROKEN, praktisk och van, med fina rek., skyddning, erh. god plats att sköta 4 barn, 5—10 år. Läxläs. Svar med betyg, foto., löneanspr. märkt »Godt, vänligt hem» under adr. S. Gumeli Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

FÖRESTÄNDARINNA. För en allvarlig och pliktrogen föreständarinna finnes plats vid Södertälje Barnhem (11 flickor). Kontant lön 350 kr. Tillträde 15 juni. Ansökningar åtföljda af betyg och rekom. ställas till Barnhemmets styrelse och insändas före 20 maj till v. pastor C. Stenbeck, Södertälje.

EN frisk, anspråkslös flicka, kunnig i enklare matlagning, bakning och någon sömnad, får plats i aug. att jämte husmodern utföra alla i ett hem förekommande göromål. Musikalisk har företrede. Svar till »Familjemedlem 1910». Iduns exp. f. v. b.

STADGÅD, äldre, i enkl. matlagning kunnig, bildad kvinna, gärna någon som genomgått Fackskolans i Uppsala yrkeskurs eller annan hushållskurs eller haft eget hem, får genast bra plats, om skyndsamt inlämnas betyg och rek. samt helst foto. till »Skolhushåll», Kalmar p. r.

Lediga platser.
Vid Stockholms Stads Nya Sinnessjukhus.

kungöres härmed ett antal öfversköterskeplatser till ansökan lediga att tillträda genast.
 Sökanden skall vara examinerad sjuksköterska samt ha genomgått kurs i sinnssjukvård. Lön 560 kr. med två ålderstillägg å 100 kr. samt allting fritt. Äfven öfversköterskelevert mottagas. Ansökningar åtföljda af läkarebetyg, frejdetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas till öfverläkaren, Långbro Sjukhus, Elfsjö.
 Närmare upplysningar meddelas af föreständarinnan, kvinnopaviljongen.

FINNES någon varmhjärtad, glad och vänlig äldre fru eller fröken (ej öfver 55 år), som mot fritt villvill komma till folkskollärlarinna, bosatt i vacker trakt på landet, och vara henne till hjälp och sällskap? Svar till »Folkskollärlarinna», Pålssöda.

PÅ herrgård i Östergötland erhåller undervisningsvan guvernant plats för 9-årig flicka. Villkor: undervisning i alla skolämnen, pianospelning samt hjälp i hemmet. Svar till »Gudsägarefamilj», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA, skicklig i enklare och finare matlagning, inläggningar m. m. erhåller god plats. Sökanden bör äfven kunna sömnad och handarbeten samt äga ordningssinne. Svar märkt »Praktisk och duglig», Iduns exp.

CIRKA 30-årig bildad enkel flicka, intresserad af landet, får plats som hjälp och sällskap i liten enkel familj, där jungfrur finnes, å vacker herrgård. Svar till »26», Bräkne-Hoby, Blekinge.

ENGELSKA erhåller plats under sommaren i prästgård att mot fritt villvill läsa och tala med frun. Alder och rek. uppgifvas. Svar »Home», Burgsvik (Gottland).

2 LÄRARINNEPLATSER vid uppfostningsanstalten för sinnesslöa barn å Streteder åro lediga att tillträda vid höstterm. början den 23 nästk. aug. Kompetensvillkor: minst småskolelärlarinneexamen med goda betyg. Lönevillkor 900 kr. per år i ett för allt samt 3 ålderstillägg å 100 kr. efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring; 3 mån. ömsesidig uppsägning. Ansökn. insändas till anst. föreständare under adr. Källared före 1 nästk. juni. STYRELSEN.

VID bruk i Värmland får för kommande läsår undervisningsvan, musikalisk lärarinna god plats. Vid. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B. Sthlm.

ENSAMJUNGFURU erh. plats i juni i tyst och stilla hem, 4 pers. hush. Svar till kyrkok. J. G. Nyrén, Qvillinge, Aby.

MEDELALDERS bättre flicka med stilla väsen, enkla vanor, god hälsa och jämnt lynne, önskas snarast af liten stadsfamilj, äldre herre, f. d. tjänsteman med fru, till sällskap och hjälp i huset och åt frun, konvalescent efter långvarig sjukdom. Svar med ref., anspråk och foto. till »Godt hem», Helsingborg p. r.

Två frielevsplatser vid Fjesteds Konstväfveri, Arvika, den 15 maj.

MUSIKALISK flicka, villig att undervisa nybörjare i pianospelning får plats mot fritt villvill under juli och aug. i landtbrukarhem. Svar helst med foto. till »H. W.», Wretstorp p. r.

Huslig ekonomi.

För en 5 veckors kurs i huslig ekonomi med början den 6 juni önskas en undervisningsvan skolköks-ärlarinna. Ansökningar insändas med snaraste till skolrådets ordförande, Skutuna.

På större landtgd nära Helsingborg

utmed sundet kunna tvänne 17 å 18 års bildade flickor erhålla pater såsom elever i modernt trädgårdsmästeri och rationell hönsskötsel. Kurs 15 maj—15 nov. Inackorderingsgift i fam. 50 kr. pr mån. Tillfälle till härliga saltbad. Svar till »Svenskt hem», Gumeli Annonbyrå, Malmö.

Vid Sälstaas nyuppförda sanatorium.

afsedt att mottaga högst tjugo patienter är plats ledig för sjuksköterska, som fört praktiserat i sjukvård af tuberkulosa, helst vid dylik anstalt. För samma anstalt sökes äfven en i matlagning och uppkök för hushållet fullt kunnig köksföreständarinna. Platserna tillsätts med tre månaders ömsesidig uppsägningstid och skola tillträdas den 1 instundande juni. Reflekterande härå böra före den 23 maj insända sina betyg (foto. önskas) jämte uppgift på löneanspråk till Styrelsen för Sälstaas sanatorium under adress Bollnäs.